

Jubilæumsskrift

**Dansk Fængselsforbund
1913 – 1988**

Indholdsfortegnelse

Det første forbund.....	3
Første møde med direktøren.....	4
Ud på livets vej.....	5
Politisk kontakt.....	5
Ferie og fagblad.....	6
Kolleger, fængselsbetjente!.....	6
Arbejdsforholdene i Horsens.....	7
Ny formand i 1917.....	8
8 timers dagen.....	9
"Skyttegravskrig".....	9
Under første verdenskrig.....	10
Ny tjenestemandsløve.....	10
COI omdannes.....	11
Nedgangstider.....	12
Arbejdstiden forlænges.....	12
Ingen 8 timersdag.....	13
Nye lønnedskæringer.....	14
Indre problemer.....	15
Morgenluft.....	15
Ny straffelov.....	17
Under "Kanslergadeforliget".....	17
Bedre feriebestemmelser.....	18
Endelig 8 timersdag.....	18
Der siges tak.....	19
Grunden til "dansk Fængselsforbund" graves ud.....	19
25 års jubilæum.....	20
Ønske om centralskole.....	20
Dansk Fængselsforbund stiftes.....	21
Krig og besættelse.....	22
LO på dagsordenen.....	24
A. C. Petersen formand.....	24
Grunden lægges til etatsudvalget.....	25
Ind i "LO".....	25
"Ribbet for alt".....	26
Etatsudvalget nedsættes.....	27
Første formandsmøde.....	27
Lønrevision forberedes.....	28
Danmark frit.....	28
Befrielseskongres.....	29
En skuffelse.....	30
Atter kongres.....	30
Nye medlemsgrupper.....	31
Tredje kongres.....	32
Krav om fastansættelse.....	32
Tilbud om samarbejde.....	33
Et lille jubilæum.....	33
Nyt ferieregulativ.....	34
40 års jubilæum.....	34
Fjerde kongres.....	35
Lang række problemer.....	35
Ny lønningsslov.....	36
Den bedste lønningsslov.....	37
Arrestforvarerne slutter sig til.....	38
Kortere arbejdstid - og løndiktat.....	39
Diktatet mildnes.....	40

Dansk Fængselsforbunds Jubilæumsskrift
1913 - 1988

1963 - 50 års jubilæum	40
Folkepension - ATP	41
Strukturudvalg.....	42
Ud af LO	43
Demokrati på arbejdspladsen.....	43
8. kongres	44
Den kriminalpolitiske debat.....	45
Farvel til fængselsvæsenet.....	45
Uddannelse.....	45
Svend Laustsen afgår -"æresmedlem"	46
Enhedsfunktionær.....	47
Konferencer	47
Skifte i forbundsledelsen	48
Samarbejdet brudt	49
Nye tider	50
Nyeste tid.....	51

Det første forbund

Hvorfra initiativet til dannelsen af Dansk Fængselsforbunds forgænger Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter blev taget, fremgår ikke af de gamle protokoller. Men vi véd, at der forud fandtes betjentforeninger i Vridsløse, Nyborg og Horsens, og at det var syv repræsentanter for disse foreninger, som startede hovedorganisationen.

ger,

Det stiftende møde fandt sted i Grundtvigs Hus i København 12. december 1913. Derved grundlagdes det nuværende forbund. Fra Horsens var mødt N. Jensen, P. Hansen og J. Ohlsen, fra Vridsløselille A. Rasmussen og A. Mortensen samt endelig fra Nyborg R. Iversen og Møller Larsen.

A. Rasmussen, Vridsløselille, bød velkommen og åbnede mødet. Det skete med jævne ord, der manede deltagerne til at stå sammen om den store opgave og samtidig vise mådehold i kravene. De store ord, man ofte hører ved den slags lejligheder, og som lover samfundsomstyrning, var der ingen af. Det var helt igennem realister, der mødtes. Man kendte nok sin styrke, men overvurderede den ikke.

Mødet gik straks til det praktiske arbejde og konstituerede sig. N. Jensen, Horsens, valgtes til formand for det stiftende udvalg og dermed formand for den første hovedbestyrelse. Møller-Larsen, Nyborg, blev sekretær og A. Rasmussen, Vridsløselille, blev mødets dirigent.

Af forhandlingsprotokollen fremgår, at N. Jensen fremlagde en slags arbejdsprogram. Det retfærdigste, sagde han, vil være gennemførelse af 3-holds skift, og han gik ind på pensionsloven og de ret dårlige forhold for reservebetjentene. R. Iversen henstillede, at der hurtigt blev indgivet et andragende om lønforhøjelser. Han mente, man skulle forlange 1400 kr. om året i begyndelsesløn. På det tidspunkt tjente en reservebetjent kun 867 kr. om året for det samme antal tjenestedage, som en fast betjent på begyndelsesløn fik 1100 kr. for. Reservebetjentenes krav var beskedne. J. Ohlsen oplyste, at de krævede 3,80 kr. pr. dag.

Mødet formulerede et andragende til rigsdagen, som den parlamentariske forsamling dengang hed, og formanden oplyste, at fængselsdirektøren havde lovet, at hver fængselsbetjent, som ikke i forvejen havde huslejetilskud eller boede billigt, skulle få et tillæg på 100 kr. Reservebetjentene ved Horsens var stillet et samlet tillæg af 1600 kr. i udsigt. Mødet drøftede endvidere natbetjentenes forhold, og der taltes for, at man i andragendet for rigsdagen skulle foreslå, at natbetjentene optoges i samme lønklasse som dagbetjentene. Det vedtoges, at lønnen burde være fra 1400 til 1900 kr., og at formanden skulle holde et vågent øje med, når andre etater indgav andragende om løntillæg. Ligeledes vedtoges det at forlange 3-holds skift, 8 timers arbejdsdag og at højeste pension skulle nås efter 29 års ansættelse. Der var tvivl om, hvorvidt foreningen havde forhandlingsret. Det skulle undersøges. Derpå toges uniformsspørgsmålet op. Det har siden optaget slet ikke så lidt tid på foreningens møder. Det vedtoges at forlange en frakke hvert andet år, en vest, en hue og en drejlsfrakke hvert år. Et par benklæder ønskedes hver 9. måned, en kappe hvert tredje år skiftende med en regnfrakke hver anden gang, dog at hver betjent straks skulle normeres med en regnfrakke.

Første møde med direktøren

Straks på den første mødedag fik en deputation foretræde for fængselsdirektøren for med ham at drøfte de opstillede ønsker. Selv om det var fremhævet, at man skulle være mådeholden i kravene, var det tydeligt for alle, at der var opstillet en ønskeseddel så lang, at den ikke straks kunne imødekommes.

Der gik tre mand til direktøren, nemlig A. Rasmussen, N. Jensen og R. Iversen. Det blev sidstnævnte, der aflagde beretning, da det stiftende møde genoptages efter besøget hos direktøren. Det fremgik, at fængselsdirektøren havde udtalt sin glæde over at se deputationen og over, at sammenslutningen af de tre foreninger var en kendsgerning. Direktøren beklagede oven i købet, at enkelte betjente stod udenfor foreningerne. Han lovede de 100 kr. i huslejegodtgørelse og 30 kr. i brændselsgodtgørelse. Natvagterne i Horsens ville blive forfremmet til natbetjente og lønnet som dagbetjente. Angående reservebetjentenes arbejdstid kunne direktøren intet love, før der var truffet en samlet afgørelse om arbejdsforholdene ved straffeanstalterne. I øvrigt lovede direktøren at tage sig af betjentenes lovsforhold, så godt han kunne.

Efter at det var besluttet, at den nye sammenslutning skulle hedde "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter", udarbejdedes forslag til love, der fremsendtes til de lokale foreninger til godkendelse.

Det betød, at sammenslutningen var uden egentlige love i den første tid - men det skabte ingen praktiske vanskeligheder. De love trådte i kraft fra 1. januar 1914.

Det hed vedrørende formålet:

"Formålet ved sammenslutningen af betjentforeningerne er ved fælles optræden at søge lønnings- arbejds- og pensionsvilkårene for de under organisationen hørende medlemmer forbedret, når sådant findes fornødent; i det hele skal organisationen stedse virke for, at det bedste samarbejde finder sted mellem ansatte i etaten".

Det bestemtes, at de tre betjentforeninger skulle udgøre sammenslutningen, og at man kunne optage fastansatte funktionærer ved straffeanstalterne i de daværende 4., 5. og 6. lønnings- klasse samt reservebetjente. Kontingentet til hovedforeningen var 10 øre pr. medlem pr. måned, og hovedbestyrelsens diæter til 6 kr. pr. dag. Hovedbestyrelsen skulle vælges for fire år, sådan at tre medlemmer skulle være på valg hvert andet år - hovedbestyrelsen skulle i alt bestå af 6 medlemmer. Ved stemmelighed var formandens stemme afgørende. Hovedbestyrelsen skulle træde sammen hvert andet år.

I § 9 hed det:

"Hovedbestyrelsen repræsenterer samtlige de under organisationen, regering og rigsdag i alle spørgsmål af fælles interesse. Spørgsmål af lokal interesse for lokal forening, der ønskes forelagt ovennævnte myndigheder, skal altid fremsendes i betimelig tid til hovedbestyrelsen.

Videre noteredes, at forslag eller andragender fra hovedbestyrelsen af fælles interesse for samtlige medlemmer tilsendes lokalforeningerne til udtalelse.

Ud på livets vej

Derpå var man klar til det videre arbejde. Det var med en ikke ringe optimisme, repræsentanterne rejste hjem til deres lokale foreninger. Den første forhandling med fængselsdirektøren havde jo fået et godt forløb. Det gav lyst til at gå videre.

Det næste hovedbestyrelsesmøde i den nystiftede forening fandt sted efter planerne i november 1915. Der var meget at forhandle om. Formanden ønskede at gå, fordi arbejdet voksede. Han mente ikke at kunne overkomme det. Resultatet blev dog, at han alligevel lod sig overtale til at fortsatte. Også spørgsmålet om et medlemsblad behandledes, men sagen blev udskudt af økonomiske grunde.

Efter en drøftelse af de øvrige faglige anliggender, gik, som på det stiftende møde, et udvalg til fængselsdirektøren for at drøfte disse problemer med ham.

Direktøren lovede at støtte et ønske om dyrtidstillæg, men endnu var intet forslag forelagt rigsdagen, og vedrørende uniformerne gik direktøren ind på at nedsætte et udvalg, der skulle tilendebringe sit arbejde i løbet af et halvt år.

Umiddelbart efter mødet med direktøren havde repræsentanter for hovedbestyrelsen et møde med repræsentanter for den nuværende "Centralorganisation I". Den gang omfattede den alene de fire store civile etater, men der var planer om at udvide CO1's område til at omfatte alle organisationer for statsansatte. Hovedbestyrelsen opfordredes derfor til at vælge et par repræsentanter, så man var klar til at deltage, hvis CO1 ville sammenkalde alle statstjenestemandorganisationer for at udarbejde f. eks. forslag om løntillæg forud for sådanne sagers behandling på rigsdagen.

I fortsættelse af dette møde hedder det ordret i protokollen: "Angående optagelsen i Centralorganisationen ville repræsentanterne ikke anse, at vi kunne have nogen fordel deraf."

Politisk kontakt

Der søgtes yderligere kontakter ved dette møde, og bl.a. havde repræsentanter for hovedbestyrelsen et samvær med folketingsmand Laust Rasmussen, Fredericia, der oplyste, at en lønrevision formentlig var nær forstående, hvorimod pensionerne næppe ville komme til behandling på rigsdagen lige straks. Et andet spørgsmål var timelønnen. Folketingsmanden lovede at tale med finansudvalget derom i den hensigt at opnå, at timelønnen kom på linie med øvrige lønninger i det lokale område. Ellers kunne man ikke sikre, at det blev kvalificerede folk, der ansattes. Videre lovede folketingsmanden at tale med justitsministeren om forhandlingsretten. Man ønskede at blive ligestillet med civiletaterne.

Endelig drøftede hovedbestyrelsen det gratialesystem, der var indført i 1914 som følge af arbejdsdriftens overtagelse af fangearbejdet. I den anledning ansattes betjente med faglig uddannelse. Dette gratialespørgsmål var i nogle år et stående stridsspørgsmål, indtil det i 1919 kom ind i mere faste rammer.

Det var fastsat, at hovedbestyrelsen normalt skulle mødes hvert andet år, men denne gang gik der kun godt et år, for et nyt møde blev nødvendigt. Det holdtes i januar 1917. Der var bestræbelser i gang for dannelse af "Fællesrepræsentationen for offentlig ansatte i Danmark". Dertil besluttede hovedbestyrelsen at udvælge delegerede. Der var ikke som i CO I tale om, at det var de lavestløn-

nede, som sluttede sig sammen. Fællesrepræsentationen skulle stå åben for alle foreninger af offentligt ansatte. Det er første gang, man i protokoller og fagblad, der startedes i 1917, støder på opgivelse af et medlemsblad for "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter". I en opgørelse over de indbudte foreninger nævner "Fængselsfunktionæren", at medlemstallet er 202.

Ferie og fagblad

Som sædvanlig var der en række spørgsmål at drøfte med fængselsdirektøren. Et af de vigtigste var indførelse af 14 dages ferie i stedet for de hidtidige 7 dage. Direktøren udbad sig et officielt andragende og derpå indførtes 14 dages ferie fra 1918. Direktøren stillede sig ligeledes yderst villig over for et ønske om afholdelse af kursus for betjente.

Et vigtigt punkt på dagsordenen på dette møde var oprettelse af et fagblad. Spørgsmålet havde været drøftet adskillige gange, bl.a. i lokalforeningerne. Det vedtoges at begynde udgivelsen af et blad under forudsætning af, at udgifterne ville blive beskedne. Bladets navn skulle være "Fængselsfunktionæren". Foreløbig skulle bladet komme fire gange om året, og til redaktør valgtes L. Bech Mathiesen, Nyborg. Trods de små udgifter kunne de dog ikke fortsat dækkes af det yderst beskedne kontingent. Det sattes derfor op til det dobbelte. Nu skulle der betales 20 øre pr. medlem hver måned.

Kolleger, fængselsbetjente!

Det var en stor dag, da det første nummer af "Fængselsfunktionæren" så dagens lys søndag den 1. april 1917. Den første artikel var meget agitatorisk. Den hed "Kolleger, fængselsbetjente! Vågn op og vær med i arbejdet for vort sociale og økonomiske vel!"

Vi bringer et citat fra artiklen, der uden tvivl var skrevet af redaktøren - omend der ingen signatur fandtes. Det hed bl.a.:

"Men tror staten længere at kunne få kvalificerede opsynsbetjente til den svimlende løn af 1100 kr. om året. Man blues uvilkaarligt over, at staten endnu i 1917 lønner fængselsbetjente med denne sulteløn. Professorer og videnskabsmand skriver lange afhandlinger om, hvor mange kubikmeter lufttrum, hvor mange kalorier af fedtstof og næringsstoffer landets forbrydere skal have for at bevare hullet. Hvem tænker i den forbindelse på opsynsbetjenten, hvor mange procent fedtstof, hvor mange kalorier næringsværdi, han skal have for at opretholde livet for sig og sine, for at kunne holde sig frisk på legeme og sjæl ved hans opslidende og sløvende fængselsgerning.

Med begærlige blikke stirrer nutidens fængselsbetjente på fangernes middagsmad, når den deles om. Af de 1100 kr. formår ingen fængselsbetjent længere at kunne tillade sig en tilsvarende kost som straffefangernes. Med egne følelser stiller betjenten pligtskyldigst efter aftenbordet hos landets straffefanger med tandstikker og cigarer. Men som en dame gerne underkaster sig modens luner, således med fængselsbetjenten, man véd ja, der er noget, som hedder moderne straffemetoder, og her er altså indbefattet cigarer og tobak efter fangens behag. Bagefter kan hr. straffefangen så forlange papir og konvolut og indsende hemmelig klage, hvis betjentens entre ikke havde været i overensstemmelse med den moderne retspleje. Men selv på den ædleste stamme kan jo vokse vildskud. Den kloge gartner fjerner disse.

Kolleger! Det synes som om udviklingen inden for vore rækker slet ikke har holdt trit med udviklingen inden for hele fængselslivet, for at sige det kort. Man får let det indtryk, at fangernes vel går langt over det for betjentstanden. Det er vel et billigt forlangende, at Danmarks fængselsbetjente ikke skal være dårligere stillet end landets forbrydere. Da må vi vel kunne forlange, at vore fængselsautoriteter gør ligesom et lille pusterum over for straffefangerne og dernæst helliger sig betjentstanden i en tilsvarende grad med hensyn til reformer og forbedringer indenfor vore enemærker. Men der er vel ingen laurbær at høste for pionerer i denne retning? Jeg slutter disse indledende betragtninger i vort blad med en henvisning til den preussiske minister von Arnims udtalelse for mere end hundrede år siden. Han udtalte:

- jeg kender, når man undtager opdragelsesanstalter, ingen institution, hvor det kommer an på så gode, moralske og brugbare personer, som ved straffeanstalter. Ingen steder kan der udrettes mere godt, i det modsatte tilfælde, ingen steder kan der stiftes mere ondt end i straffeanstalterne.

Således talte for hundrede år siden en preussisk minister. Skulle disse udtalelser ikke animere vore høje foresatte inden for fængselsetaten til i forening med os at kaste sig i brechen for en højnelse af betjentstanden i økonomisk og kulturel retning. Der er vist nok megen forståelse og velvilje mellem vore overordnede, og det er af stor betydning at have en betjentstand, som med interesse går til sit dagværk, men forståelse og velvære alene kan ikke gøre det. Ideerne og velviljen må give sig praktisk udslag. Der må handles.

Foruden denne ledende artikel indeholdt bladet en artikel om uniformsspørgsmålet, et lille digt, en artikel om foreningsliv, en opsats betitelt "Kværlulant, sladderhank, filister", der var en slags opfordring til at lære egne fejl at kende. Der var ligeledes en opfordring til medlemmerne om at skrive til bladet. Slutteligt bragtes foreningsstof.

Arbejdsforholdene i Horsens

Forholdet til fængselsvæsenets øverste ledelse var udmærket. Af "Fængselsfunktionæren" nr. 2 fremgår, at daværende fængselsdirektør Fusing efter anmodning havde holdt et foredrag for Nyborg betjentforening. Han blev hyldet, fordi han ville komme - og hyldesten blev ikke mindre, da direktøren skænkede foreningen 25 kr. til bestridelse af aftenens udgifter.

Fra samme nummer af bladet citeres en artikel kaldet "Arbejdsforholdene på straffeanstalten i Horsens. Den bringes, fordi den giver et udmærket billede af de forhold, hvorunder der arbejdedes i foreningens første år. Det hed i artiklen, der er skrevet af opsynsbetjent Niels Jensen:

"En af grunden til den stadig stigende misfornøjelse med arbejdsforholdene ved straffeanstalterne er, at de gældende arbejdsreglementer er så vidt forskellige fra hinanden ved de forskellige anstalter.

Her i Horsens er arbejdstiden fra kl. 4 3/4 morgen til 9 aften i sommerhalvåret, og fra kl. 5 3/4 morgen til kl. 9 aften i vinterhalvåret. Herfra går 1/2 time frokost, 1 1/2 time middag og 1/2 time vesperkost. Tilbage bliver en arbejdstid på 13 1/2 timer i døgnet gennemsnitlig. Hver 5. søgnedag og hver 4. helligdag er fridage, så vi på den måde har 73 fridage årligt. Hertil kommer, at vi hver uge en aften bliver fri kl. 6 og en aften kl. 6 1/2. Vil man regne året til 300 arbejdsdage, giver det en daglig arbejdstid på 12 timer. Natbetjentene har gennemsnitlig 11 timer hver nat, og de har kun hver 8. søgnetat og hver 4. hellignat fri.

For både dag- og natbetjente er begyndelseslønnen 1100 kr. - 100 kr. i huslejetillæg og 30 kr. i brændselspenge.

For at opnå en sådan svimlende begyndelsesgage må man først forrette tjeneste som reservebetjent fra 4 til 10 år, og den løn, som reservebetjentene får, er 3,75 kr. pr. dag á 13 timers effektiv tjeneste, hvilket svarer til 281/3 øre i timen. Når man så endelig får ansættelse, regnes de år man har forrettet tjeneste som reservebetjent, slet ikke med, medens man jo ser, at for embedsmændene kan det godt lade sig gøre at få en sådan anciennitet medregnet. Det siger sig selv, at pladserne ved fængselsvæsenet under disse forhold ikke hører til de mest eftertragtede, og dog kræves der af de folk, som ansættes, den højeste grad af agtpågivenhed og påpasselighed.

Det er da fuldt forståeligt, at kravet om en revision af tjenestetiden og lønningsforholdene ved straffeanstalterne stadig stiger i styrke, da der næppe findes nogen anden statsinstitution, hvor der stilles så store krav til personalet, og hvor arbejdstiden er så lang og lønnen så lille.

Det, som i første række kræves, er, at der indføres 3-holds systemet med hensyn til arbejdstiden, da det hidtil kun har været lapperi uden betydning, når man har taget noget af arbejdstiden fra det ene hold og lagt til det andet, og for reservebetjentene må kravet være, at der i det mindste betales den på stedet gældende timeløn.

Vil man i fremtiden gøre sig håb om at få dygtige og opvakte folk ved fængselsvæsenet, må der foretages en grundig revision både af arbejds- og lønningsforholdene, og af det, som jeg her har fremført, vil sikkert mange erkende, at vort krav om en sådan snarlig revision ikke er uberettiget".

Ny formand i 1917

Det næste hovedbestyrelsesmøde holdtes i november 1917. Her optoges Christianshavns funktionærforening i sammenslutningen, og den nye medlemsforening fik straks to hovedbestyrelsesmedlemmer.

Formanden fra begyndelsen, N. Jensen, Horsens, gik af i 1917, og til ny forman valgtes Th. Jørgensen, Nyborg. Alle de tidligere nævnte lønningsmæssige og arbejdsmæssige problemer var til debat, nu tillige suppleret med det kvindelige personales forhold. Dette var foranlediget af optagelsen af funktionærforeningen ved kvindefængslet på Christianshavn. Medens kost- og logisystemet for mændene var ophævet allerede i 1896, så anvendtes dette system stadig på Christianshavn. Der ønskedes indført ligeløn.

Af andre vigtige ting var, at hovedbestyrelsesmøder søgte betegnelsen opsynsbetjent ændret til fængselsbetjent, og vedrørende forhandlingsretten konstateredes, at man var ligestillet med civilretterne. Sammenslutningens love moderniseredes og kontingentet sattes op til 30 øre pr. medlem hver måned. Det indføjedes i lovene, at man var medlem af den tidligere omtalte "Fællesrepræsentation for offentlig ansatte tjenestemænd i Danmark".

8 timers dagen

Det trak op til en revision af lønningerne, og dette drøftedes meget indgående på hovedbestyrelsesmøder i 1918. Helst ville man have håndværkerne i samme lønklasse som de øvrige betjente, men man erkendte, at dette næppe kunne lade sig gøre. 8 timers tjenesten var stadig et brændende problem, ikke mindst fordi det private arbejdsmarked også havde sagen til debat. I marts 1919 holdtes en forhandling i fængselsdirektoratet. Direktøren indså det berettigede i ønsket om 8 timers dagen, men han bemærkede, at omkostningerne ved gennemførelse af 8 timers dagen ville blive store, fordi der skulle ansættes ikke mindre end 81 tjenestemænd. I maj havde direktøren dog udarbejdet et udkast til en tjenesteordning, så der kunne gennemføres 8 timers dag fra 1. juni 1919. Det tog nogle steder et par måneder mere, før alt det praktiske var i orden. Der var stor glæde over det opnåede resultat.

Men hvor længe var Adam i paradiset? Kun en stakket stund. 8 timers dagen holdt også kun nogle få år. Venstre-regeringen nedsatte først i 20'erne en sparekommission, der fratog mange tjenestemand - ved fængslerne som i andre etater - den så højt vurderede 8 timers dag. Men herom senere.

Også om lønningerne førtes der flere forhandlinger med fængselsdirektoratet. Årsagen var, at der på rigsdagen var forelagt et forslag til lov om statens tjenestemand. Hovedbestyrelsen fremhævede, at lønningerne var for lavt ansatte og burde forhøjes væsentligt, ligesom der skulle indføres bedre advancementsmuligheder. Ved fængselsdirektørens medvirken lykkedes det da også at få grundlønningerne forhøjet til henholdsvis 1920 kr. og 2220 kr. Sidstnævnte beløb for håndværkerne.

Foruden at der blev lidt mere at "gøre godt med", resulterede denne ordning i, at håndværkerne trådte ud af de lokale betjentforeninger og dannede håndværkerforeninger, der sammensluttedes under navnet af "Håndværkerforeningen ved Danmarks Straffeanstalter med Tilslutning til Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter". Denne sidste havde forhandlingsretten, og håndværkerne fik deres egne repræsentanter i hovedbestyrelsen. G. Kriegbaum, Nyborg, blev formand for håndværkerens sammenslutning.

"Skyttegravskrig"

Kort forinden havde "Fængselsfunktionæren" fået ny redaktør, idet R. Vind, Horsens, afløste Bech Mathiesen. Vind havde kritiseret den tone, den første redaktør anvendte. Vind skrev i en tiltrædelsesartikel bl.a.:

"I modsætning til min forgænger er jeg helst en fredens mand og tør ikke henvise til "skyttegrave", "gasmasker" o. lign.," men vil bede de kolleger, der måske ligger inde med våben, som bruges i skyttegravskrig, om at omsætte disse i "saglig drøftelse". Ligeledes vil jeg bede de medlemmer, der har noget på hjerte eller opdager noget, der kan være af interesse for standen, at indsende bidrag til bladet. Ethvert indlæg, som er holdt i en sømmelig tone og forsynet med navns underskrift, vil finde optagelse, så for sin menings skyld er ingen afskåret fra at blive hørt. Håbende, at enhver redeligt vil gøre sit til, at bladet må blive et medlemsblad og ikke - som oftest hidtil - et redaktørblad, slutter jeg med kollegial hilsen".

I det følgende nummer var der en redaktionel artikel, hvori man gik imod indmeldelse i "LO, De samvirkende Fagforbund". Der var her ikke alene tale om fængselsfunktionærerne men tjenestemændene i almindelighed. Begrundelsen var, at statsansatte havde pension.

På hovedbestyrelsesmøder i 1920 valgtes igen ny formand. Valget blev J. M. Dybdal, Vridsløselille. På samme møde besluttedes det, at håndværkerne kunne få to repræsentanter i hovedbestyrelsen. De to kom fra Vridsløse og Nyborg. Når Horsens, hedder det i protokollen, får 12 håndværkere, tages spørgsmålet om en repræsentant mere op igen. Dette gav senere anledning til forskellige stridigheder.

Under første verdenskrig

Medens alt dette stod på, havde første verdenskrig raset, og nu fulgte dens eftervirkninger. Danmark var ikke direkte berørt af krigen, men dens følgevirkninger mærkedes overalt - ikke mindst af sømændene men også af den øvrige befolkning. Lige forud for krigen havde de enkelte tjenestemandsgeselskaber arbejdet ihærdigt for at tilrettelægge et forslag til ny tjenestemandsløvslov. Krigen afbrød dette arbejde, og der fulgte den periode, som mange endnu kalder "Gullashtiden" med de frie kræfters spil. Varepriserne jobbedes op med det resultat, at det blev meget vanskeligt at få pengene til at slå til for fastlønnede - såsom tjenestemand. Her bringes et citat fra Jernbane-Tidende fra 1. januar 1915, for at man kan få et indblik i, hvordan tjenestemanden så på tiden. Det hed:

"Hvilke indgreb har denne krig ikke gjort i alle vore forhold? Ganske vist er vor indsats for lidet at regne imod den tyske, belgiske, franske, østrigske og russiske fagfæller har fremme på bordet. Men i forhold er vor indsats betydelig. Medens krigen har stukket sin næve truende frem under vor næse, har kapitalen listet en anden ned i vor lomme og er godt på vej til at lænse den for dens magre indhold. Og vi skal tie til det.

Borgerskabets uskrevne lov pålægger os at resignere, medens vi bliver flået af vore smarte medborgere. Det er godt, at landet tjener penge, siger man for at trøste os, og vi nikker fortvivlet uden rigtigt at forstå denne samfundsvidenskab. Men så meget forstår vi dog af det hele: at den rent umiddelbare følge af, at "landet" bliver rigt, er, at vi bliver fattige! De engelske Istr. og de tyske guldtyvemarkstykker har en lang omvej ud til landets almindelige borgere, medens smørret og flæsket, heste- og oksekød, fodtøjet m.m. forsvinder på en både hurtig og direkte måde".

Så kraftige ord mod samfundsordningen anvendtes ikke i "Fængselsfunktionæren". For en nutidig læser ser det ud til, at redaktøren ikke ønskede at blande politiske forhold ind. Der var for øvrigt også spor, der skræmte, fra de øvrige tjenestemandsgeselskaber.

Ny tjenestemandsløvslov

.,Kravet var imidlertid rejst om ændring af lønningsloven. I sommeren 1917 foreslog den radikale regering nedsættelse af en lønningskommission. Socialdemokratiets formand, Th. Stauning, var indtrådt i denne regering som kontrol- og senere arbejdsminister.

"Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter" havde da også haft kontakt med Stauning om forskellige spørgsmål, der gerne skulle klares. Den var blevet vel modtaget, og det er en afgjort sag, at Staunings medlemskab af regeringen medførte en øget forståelse af tjenestemændenes og arbejderne problemer. Men se bort fra krigstidens vanskeligheder kunne man jo ikke.

Tjenestemændene var repræsenteret i lønningskommissionen af 1919 bl.a. ved formanden for "Dansk jernbane Forbund". Charles Pedersen, og formanden for "Dansk Postforbund", J. Bødskov. Arbejdet resulterede i den tjenestemandsslov af 1919, som er omtalt i det foregående. Forinden var der dog jævnligt rettet henvendelse til regeringen om ydelse af løntillæg - og i nogen udstrækning var kravene imødekommet. Også for fængselsfunktionærerne, selv om de endnu på det tidspunkt holdt sig fornemt tilbage fra ethvert officielt samarbejde med de øvrige tjenestemandforeninger repræsenterende funktionærklasserne.

Alt dette gik dog kun en tid. I 1921 bebudede den daværende venstregering en nedskæring. Den kom. En væsentlig del af arbejdet blev afgjort i den såkaldte sparekommission af 1921.

COI omdannes

Samtidig skete der noget andet betydningsfuldt. "Centralorganisation I", der som tidligere nævnt alene omfattede tjenestemændene i de fire civiletater, jernbane-, post-, telegraf- og toldtaterne udvidedes i 1921 og gav adgang for organisationer af statstjenestemænd under alle styrelsesgrene. Det første repræsentantskabsmøde i den rekonstruerede centralorganisation afholdtes i København den 21. maj 1921. I dette møde deltog "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter". Formanden, j. M. Dybdal, valgtes til suppleant for den første styrelse.

Det ses, at modstanden, der tidligere var markeret i hovedbestyrelsen, nu var afløst af en positiv medvirken ikke alene i fællesrepræsentationen omfattende tjenestemand af alle grader, men også for arbejdet i en organisation alene omfattende funktionærklasserne - en centralorganisation, der fik mere fagforeningspræget karakter.

I en kommentar til omdannelsen af CO I skrev. M. Dybdal i "Fængselsfunktionæren":

, "Hermed er statstjenestemændene af funktionærklasserne sammensluttet i "Centralorganisationen". Denne sammenslutning skulle være fuldbyrdet for mange år siden. Havde vi i 1918-19 haft denne centralorganisation, havde de små etaters funktionærer næppe haft behov for at arbejde for stykkevis opnåelse af goder, som de store etaters funktionærer tilkæmpede sig straks ved lønningens gennemførelse. Lad os nu samles i endrægtighed om denne centralorganisation, lade al smålighed ude, vel vidende, at her kan ikke brydes ud. Vil vi være med i medgangens, må vi også være med i modgangens dage. De store etater har altid været og vil altid blive de førende. Det er dem, som giver hovedstødet, som går i mål, og dertil må de små etater støtte dem efter bedste evne i forvisningen om, at nu kommer alle med. De nødvendige ofre må vi bringe, og dertil er vi også villige, når vi hermed kan fremme vore tjenstlige og økonomiske kår, vel vidende at al ting har sin begrænsning.

Hermed ønsket om, at centralorganisationen må udrette et frugtbringende arbejde til gavn for den stand, hvis interesser det vil blive centralorganisationens opgave at varetage.

Man kan vist roligt sige, at formandens ønske gik i opfyldelse - og "betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter" og senere "Dansk Fængselsforbund" har trofast bevaret medlemskabet i COI.

Nedgangstider

Vi er kommet til at beskæftige os med anliggender, som ligger en smule uden for det indre liv i betjentforeningen, men som så absolut spillede en afgørende rolle for dens medlemmer. Det vil være rimeligt at fortsatte endnu en smule hermed.

Det er nævnt, hvordan lønningsloven af 1919 betød forbedringer, men også hvordan priserne steg under og efter krigen. Til at begynde med fungerede loven så nogenlunde til tjenestemændenes tilfredshed, og det lykkedes at få hævet det konjunkturtillæg, som loven indeholdt på det tidspunkt. Også stedtillæggene hævedes. Da priserne stadig steg, rejste COI i 1920 krav om yderligere tillæg. Men svaret blev et nej. Statsminister på det tidspunkt var Niels Neergaard. Sammen med de konservative motiverede venstre regeringen afslaget med, at der ventedes prisfald, at der ventedes en almindelig depression, og at statskassen ikke evnede at betale mere. I begyndelsen af 1921 var tjenestemandorganisationerne igen til forhandling med regeringen, der foreslog uforandrede konjunktur- og stedtillæg for 1921-1922. COI afviste. Priserne faldt - det kan man ikke komme uden om - men lønningerne faldt også. Fra begyndelsen af finansåret 1922-1923 blev konjunkturtillægget skåret ned med en tredjedel. Venstre og konservative gennemførte loven på rigsdagen.

Men det viste sig snart, at det ikke alene var lønningerne, regeringen var på jagt efter. Der blev nedsat en sparekommission, hvis resultat blev, at mange, som tidligere havde haft 8-timersdag, fremtidig måtte arbejde 9 timer om dagen. Det vakte stor utilfredshed blandt fængselsfunktionærerne - hvilket vi skal vende tilbage til. Lønningerne blev - for at gøre billedet færdigt - yderligere nedskåret i årene op til 1. oktober 1924. Så begyndte det at vende for tjenestemændene. Kort forinden var den første socialdemokratiske regering tiltrådt.

Arbejdstiden forlænges

Indendørs i organisationen var der sket det, at en ny formand var tiltrådt i 1921. Valgt blev økonomibetjent Chr. Petersen, Nyborg. Der udarbejdedes udkast til nye love, og udkastet sendtes til behandling i de enkelte tilsluttede foreninger. Medlemstallet blev i 1921 opgjort til 372.

"Fængselsfunktionæren" for marts 1922 redegjorde omhyggeligt for ændringerne i arbejdstiden. Det viste sig, at nogle, væsentligst håndværkerne, havde bevaret 8 timersdagen, medens de store grupper af vagtmestre og fængselsbetjente måtte op på 234 timer om måneden eller gennemsnitlig 9 timer pr. dag. Begrundelsen var, at deres opgave var vagtarbejde.

Hovedbestyrelsen protesterede kraftigt mod forringelserne, men lige lidt hjalp det. Heller ikke kom der noget positivt ud af en forhandling med fængselsdirektøren. I en replik til fængselsbetjent V. Petersen udtalte direktøren ifølge referat i "Fængselsfunktionæren":

Direktøren ville minde om, at sparekommissionens medlemmer havde aflagt besøg i to af straffeanstalterne og iagttaget forholdene med egne øjne. Endvidere havde kommissionen haft lejlighed til at modtage belæring foruden af ham også af de fængselstjenestemænd, der som repræsentanter for organisationen havde givet møde for kommissionen. Endelig var forholdene ikke vanskelige-

re at komme til klarhed over, end at nogenlunde intelligente mennesker nok kunne sætte sig ind i dem. Overfor økonomibetjent Petersens bemærkninger om ondt blod" ville direktøren udtale ønsket om, at det gode forhold, der hidtil havde bestået inden for etaten måtte blive bevaret. Da 8 timers arbejdsdagen indførtes, mente man, at samfundet havde råd dertil. Nu mente man ikke længere at have råd dertil. At de økonomiske forhold havde ændret sig meget siden 1919, kunne formentlig ethvert tænksomt menneske se. Og at folk i nedgangstider og under alvorlige forhold måtte arbejde mere, var naturligt, og det var i alt fald ikke nogen ulykke. Når man, som betjent Petersen havde gjort, erkender, at der må spares, må man også selv lægge ryg til og ikke modsætte sig besparelser, fordi de går ud over en selv. Direktøren måtte endnu en gang gøre opmærksom på de betænkelige konsekvenser, det ville have, om man først begyndte at ændre noget væsentligt i det grundlag, som indeholdtes i sparekommissionens betænkning. Noget andet var, at man kunne forhandle sig til detaljer".

Svaret var klart nok. Der var intet at gøre - og desuden må det naturligvis erkendes, at fængselsdirektøren ikke havde mulighed for at lave om på en lov vedtaget på rigsdagen. Den måtte også han respektere.

Men uro vakte forlængelsen af arbejdstiden, og måske endda mest, at der var nogle, som slap fri. "Er kort citat af en indsendt artikel i "Fængselsfunktionæren" for den 10. juni 1922 viser dette. Det hed:

"Håndværkeren får jo for det arbejde, han udfører, en løn, som - det indrømmer jeg - han bør have. Men at han tillige skulle være mere berettiget til at bibeholde 8 timersdagen, det må jeg protestere imod, og enhver, der har nogen forstand på en håndværkers arbejde, må nødvendigvis indrømme, at dette ikke er i den grad enerverende og sløvende imod opsynsbetjentens, der må tilbringe hele sin tid inden for et meget begrænset område, og som oven i købet er forbudt enhver samtale med andre udover det rent tjenstlige".

Som naturligt var, blev genindførelse af 8 timersdagen et hovedpunkt i de følgende år, og ved nytår 1924 erklæredes det, at foreningen ikke kom til at mangle arbejdsstof. Først stod arbejdstiden, dernæst forhandlingsreglerne, som trængte til modernisering, især fandt man det uheldigt, at der ikke kunne forhandles om lokale spørgsmål med den pågældende inspektør.

Forholdet til fængselsinspektør Fussing var dog stadig det bedste. Det ses - eks. deraf, at direktøren, da han i marts 1924 fyldte 50 år, skænkede hovedbestyrelsen 1000 kr. til grundlæggelse af et fond til gavn for medlemmer, som på grund af sygdom eller af anden uforskyldt grund måtte trænge til en håndsrækning. Det viste sig vanskeligt for hovedbestyrelsen at blive enig om, hvordan pengene skulle bruges. Efter nogle års forløb deltes de mellem afdelingerne, som hver for sig kunne bruge deres andel i overensstemmelse med direktørens ønsker.

Ingen 8 timersdag

Kort efter det politiske valg i 1924 holdtes hovedbestyrelsesmøde. Der var næsten kun nedskæring eller stilstand at berette om. Alligevel var der aldeles ikke tale om nogen nedtrykt stemning. Tværtimod var man opsat på at få repareret, hvad der var ødelagt ved nedskæringerne. En forhandling optoges således med socialdemokratiske folketingsmand i den hensigt at få oplysninger om, hvordan mulighederne var for at få genindført 8 timersdagen. Det viste sig imidlertid snart, at der dels skulle skaffes så mange penge til genindførelse af 8 timersnormen, at regeringen veg tilbage for opgaven, dels at venstre og konservative aldeles ikke var sindet at lade den socialdemo-

kratiske regering gennemføre sine ønsker fuldt ud. Det kunne man bruge flertallet i landstinget til at hindre.

På ny valgtes ny formand, denne gang fængselsbetjent A. M. Nielsen, Horsens. Der var også det sædvanlige møde i fængselsdirektoratet, hvor man behandlede en række faglige problemer, herunder bebudelse af et nyt krav om 8 timersdag. Direktøren svarede ifølge protokollen, at en fængselsbetjent efter hans mening godt kunne forrette tjeneste i 9 timer uden at tage skade. Hvis ministeren ville pålægge ham at indføre 8 timersdagen, ville han dog med glæde gøre det, fordi han vidste, det ville skabe tilfredshed.

Året efter mødtes hovedbestyrelsen med justitsminister K. K. Steincke for at fremføre kravet. Ministeren kunne ikke love noget, fordi han vidste, at en ændring ville møde modstand både i finansudvalg og i lønningsråd. Også på dette års hovedbestyrelsesmøde skiftedes formand. Valgt blev V. Petersen, Vridsløselille.

COI var straks efter regeringsskiftet begyndt et arbejde på at få nedskæringerne repareret. Det lykkedes ved en forhandling med finansminister C. V. Brainsnæs i januar 1925 at få lønningerne forbedret. I alt fik tjenestemændene omkring 10 mill. kr. Det var stort set, hvad der opnåedes før næste valg - i december 1926 - på ny gjorde venstre til regeringsparti.

På det centrale organisationsfelt skete der i øvrigt det betydningsfulde, at den tidligere omtalte "Fællesrepræsentationen for offentligt ansatte Tjenestemænd i Danmark blev opløst..1 de fremtidige tjenestemandforhandlinger blev derpå CO I så absolut førende. Ikke mindst på grund af den dygtige formand, forretningsfører for Dansk Jernbaneforbund, Ch. Petersen, som i en lang årrække var landstingsmand - og som sluttede sin politiske virksomhed som formand for landstinget.

I slutningen af 1925 rejste den socialdemokratiske folketingsmand Hans Nielsen, Horsens, i folketinget spørgsmålet, om forholdene i Horsens Tugthus. Justitsminister K. K. Steincke svarede, at han havde sympati for at vende tilbage til 8 timersdagen, og begrundelsen var de ganske særlige forhold, som fandtes i netop denne straffeanstalt. Men fra ministersympati og til gennemførelse i praksis gik dog nogen tid.

Nye lønnedskæringer

To måneder efter at venstregeringen var tiltrådt, forelå forslag om betydelige lønnedskæringer for tjenestemændene. Ikke mindre end 28 mill. kr. skulle spares. Venstre og konservative kunne gennemføre forslaget, men de konservative var betænkelige - først og fremmest vist fordi tjenestemandorganisationerne gik imod, men så skete der det, at embedsklasserne lavede et forlig med regeringen. Det førte til nedskæring af såvel konjunktur- som dyrtidstillæg, og selv om nedskæringen ikke blev så voldsom som først foreslået, ramte den dog hårdt. Den blev på i alt 19 mill. kr.

I 1926 skiftedes på ny formand - det gik ret hyppigt på i de år. Denne gang valgtes A. M. Nielsen, Horsens, der var gået af som formand i 1925 efter i et enkelt år at have været formand. Nu kom han for at blive til 193 l.

Fængselsdirektør Th. Fussing, som hovedbestyrelsen havde haft så meget godt samarbejde med, trådte tilbage fra sin stilling i 1927. Han efterfulgtes af hidtilværende kontorchef Erik Pontoppidan

Kampmann, der i "Fængselsfunktionæren" hilstes velkommen som en elskværdig embedsmand, som med forekommenhed modtager repræsentanter for tjenestemændene.

I de følgende år pressede foreningen ligesom tidligere på løsningen af de mest presserende spørgsmål for medlemmerne.

Det gjaldt f. eks. de årlige normeringslove, hvortil der altid blev stillet forslag. Formanden kunne på hovedbestyrelsens møde i 1928 konstatere, at forslaget var blevet fuldstændig afvist. Og "Fængselsfunktionæren" skrev i en nytårsoversigt, at "Året 1927 stod for tjenestemændene i absolut modgangens tegn".

Indre problemer

På et ekstraordinært hovedbestyrelsesmøde i oktober 1928 drøftedes spørgsmålet om en revision af tjenestemandsløvgivningen og spørgsmålet om håndværkernes tredje repræsentant i hovedbestyrelsen. Det sidste tog, så vidt man kan dømme efter referaterne, den meste tid. Der var sket det, at der var mødt tre repræsentanter for Horsens. Problemet løstes på den måde, at formanden, A. M. Nielsen, der var den omstridte person, skulle fortsætte som formand, indtil der igen kunne finde et ordinært valg sted. Han skulle dog ikke have stemmeret! Nå, ved næste hovedbestyrelsesmøde blev han genvalgt og med stemmeret. Men der mødte da også kun to repræsentanter fra Horsens. Også andre stridigheder var der indendørs. En betjent i Horsens var ekskluderet af den lokale forening, men anlagde sag, og ved landsretten blev eksklusionen kendt ulovlig. Det hele drejede sig om et ekstrakontingent på 4,25 kr., som den pågældende havde nægtet at betale.

På ny var et magert år henrunden. I "Fængselsfunktionæren" lød den meget sigende kommentar:

"Det år (1928), der nu er svundet, blev sin forgænger lig".

Morgenluft

I foråret 1929 dannede Socialdemokratiet og radikale regering efter et valg, der fejede venstregeringen væk. Nu anedes morgenluft. Meget godt skete også i de kommende år for tjenestemændene, om end ikke så godt og så hurtigt, som man gerne havde ønsket. Kort efter regeringsændringen nedsættes en lønningskommission. Den måtte naturligvis tage de realpolitiske forhold - bl.a. i landstinget - i betragtning, men det lykkedes dog forholdsvis hurtigt at få udarbejdet forslag til en ny lov, der genskabte lønstandarden fra før nedskæringen i 1927. Det kom pludselig til at haste med sagen, for der satte en landbrugskrise ind, og den kunne have bevirket, at rigsdagen ikke havde vedtaget forslaget, hvis man ventede for at opnå endnu bedre resultater.

På et hovedbestyrelsesmøde i 1930 behandledes forslaget til en ny lønningsslov, og der vedtoges følgende udtalelse:

"Hovedbestyrelsen for Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter forsamlet til møde 17. december 1930 i København udtaler sin beklagelse af de alt for ringe hensyn, der af lønningskom-

missionen er taget til de lavestlønnedes vanskelige økonomiske stilling, og man protesterer mod de ulige fordelte løntillæg

COI rejste i fortsættelse af den nye tjenestemandsløve kravet om 8 timersdagens genindførelse. Den havde nok håbet at få sagen gennemført inden 25 års jubilæet i 1934, men så langt nåede man ikke. Derimod lykkedes det at overbevise regeringen om nødvendigheden af, at sagen toges op til realpolitisk forhandling, og et udvalg derom nedsattes i sommeren 1934, kort før CO I kunne fejre sin 25 års dag.

På hovedbestyrelsesmøder i 1931 gik formanden, A. M. Nielsen af, og i hans sted valgtes fængselsbetjent C. V. L. Jensen, Vridsløselille.

Det var ikke lette tider for organisationsmændene. Der var krise over hele verden, og i Danmark gik tusindvis af arbejdere ledige. Industrien gik i stå, krak var næsten dagens orden. Det var alt sammen noget, der var kommet til os udefra.

Redaktøren kunne da også i bladet for 1. januar 1932 bl.a. skrive:

"Lønningsloven, som mange havde set hen til med store - vel også for store - forventninger, skuffede sikkert nok de fleste af vore medlemmer, måske ikke mest fordi vi så godt som intet opnåede, men mere på grund af den uretfærdighed, der prægede loven. Det er nu engang ikke let at forstå, hvorfor en demokratisk regering fandt sig beføjet til at oprette flere embedsmandsstillinger og samtidig forhøje samtlige embedslønninger ganske betydeligt. Det er sikkert dette, der for de underordnede tjenestemand er det mest pinlige ved hele lønningsloven og debatterer omkring den".

Tilføjes her skal det, at regeringen måtte tage hensyn til venstre og konservative i landstinget - og til den omstændighed, at også COI havde anbefalet det forslag, der forelå fra lønningskommissionen.

Videre hed det i redaktørens artikel:

"Tiderne er slemme, og når henses til, at tusinder af dygtige og arbejdsomme mennesker er henvist til at leve af en karrig understøttelse, må tjenestemændene siges at være heldigt stillede. Men det udelukker ikke, at princippet i lønningsloven er ganske forkastelig, set vel at mærke med demokratiske øjne".

I 1932 opstod en alvorlig strid i hovedbestyrelsen og mellem denne og betjentforeningen i Horsens. Årsagen var en beslutning om at give håndværkerne et tredje mandat i hovedbestyrelsen, som derved kom op på 10 mandater. Mandatet tilfaldt efter gammel aftale håndværkerne i Horsens. Sagen førte til megen ulykkelig strid. Den havnede for domstolene, indbragt af betjentforeningen, Horsens. Hovedbestyrelsen vandt dog sagen, da domstolene erkendte dens ret til at udvide medlemstallet til 10. Der var ikke foregået noget lovstridigt. Efter mange vanskeligheder af forskellig art tog betjentene i Horsens afgørelsen til efterretning.

Lovene revideredes i 1933 - og i øvrigt gik foreningslivet så slideligt med de årlige udarbejdelser af forslag til normeringslove, og med forhandlinger om faglige forhold. Alt dette lignede arbejdet i de forudgående år.

Ny straffelov

En stor begivenhed skete i 1933. Den nye straffelov trådte i kraft. Det skete 1. januar 1933. Forhenværende minister K. K. Steincke fortæller i en erindringsbog "Fra hele valpladsen", hvordan han som justitsminister i 1924 begyndte at forberede Ændringen af den borgerlige straffelov. En kommission var begyndt arbejdet allerede i 1905. Betænkning blev afgivet i 1912. En professor blev derpå anmodet om at gennemgå forslaget. Det tog 5 år, og derpå fik et nyt udvalg til opgave at gennemgå hele materialet. Følgen var et udkast til fire lovforslag, der forelå i 1923. Endnu skulle der gå en årrække, før lovforslag blev vedtaget på rigsdagen under ledelse af daværende justitsminister C. Th. Zahle. ved et skæbnens spil udkom den nye borgerlige straffelov 15. april 1930, på samme dato som Chr. V's danske lov 247 år tidligere.

Man sammenlignede den nye straffelov med "et fint kirurgisk instrument", medens den gamle straffelov kunne sammenlignes med en le, der mejede ned for fode". Det er ikke opgaven her at beskæftige sig dybtgående med straffeloven, men den fik dog afgørende betydning for fængselsfunktionærerne. Den indførte nye straffeformer, og den lagde grunden til, at Københavns fængsler og landets arresthuse kom ind under staten. Det betød, at der skulle etableres samarbejde med de tjenestemand ved de institutioner, som rettelig hørte hjemme i "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter". Der gik dog nogle år, før samarbejdet etableredes, og "Dansk Fængselsforbund" opstod i den skikkelse, vi kender det i dag.

Under "Kanslergadeforliget"

Verdenskrisen var ikke overstået. Det lykkedes først i Danmark at få sat effektivt ind imod den ved det såkaldte "Kanslergadeforlig" - således kaldet, fordi det blev indgået i statsminister U. Staunings privatlejlighed i Kanslergade. Krisen betød ikke, at hovedbestyrelsen lå på den lade side. Tværtimod. Den gjorde alt, hvad den kunne for at forbedre forholdene for medlemmerne. Men tage selv kunne den jo ikke.

Jævnlig var der forhandling med fængselsdirektøren. Her kan vi som et eksempel nævne dagsordenen for et møde i marts 1934. Den indeholdt følgende punkter:

1. Sikkerheden for personalet i fængslerne.
2. Manglen på personale ved statsfængslerne.
3. Tjenestetiden i Sdr. Omme og Amstrup.
4. Natpenge for nattjenesten i Sdr. Omme og Amstrup.
5. Fastansættelse i de ledige fængselsbetjentstillinger.
6. Forskellige tidligere forelagte, men endnu uløste spørgsmål fra statens kvindefængsel.

Det første punkt var foranlediget af et overfald på en funktionær i Horsens, medens de øvrige punkter taler for sig selv. Så lang - eller længere - var enhver dagsorden for de forhandlinger, som førtes i fængselsdirektoratet.

Bedre feriebestemmelser

Alt medens dette skete, tog COI sig mere af de generelle spørgsmål for alle tjenestemand, her under lønproblemerne og forarbejdet til gennemførelse af 8 timersdagen. I 1934 skete der det vigtige, at finansministeren gav tilsagn om nærmere overvejelse af tjenestetiden. Fængselsfunktionærernes formand, fængselsbetjent C. V. L. Jensen, blev på foranledning af COI medlem af dette udvalg. Man åndede morgenluft. Men der skulle endnu gå år, før 8 timersnormen blev gennemført.

Tog det tid med tjenestetidens forkortelse, lykkedes det dog at gennemføre bedre ferieregler. I 1934 gennemførtes 14 dages ferie for reservebetjente med mindst 4 års tjenestetid, hvor imod der blev givet afslag på et andragende om tre ugers ferie for Tjenestemand med 15 års anciennitet. Det sidste spørgsmål lykkedes det at få klaret i 1935. Det løstes ved en forhandling mellem hovedbestyrelsen og fængselsdirektoratet.

I 1935 valgtes A. Vinkel, Horsens, til formand. Samme år blev den nystiftede betjentforening ved Statens Arbejdshus i Sdr. Omme optaget. Der forelå en række betydningsfulde problemer, som hovedbestyrelsen straks satte ind for at få løst. Det gik ikke så let, som man havde håbet, men en forhandling med justitsminister C. Jh. Zahle forberedte dog en ordning, så der senere blev opnået bestillingstillæg og andre fordele for betjentene i Sdr. Omme.

I 1935 søgte man om oprykning af stillingerne i den daværende bundklasse, 12. lønningsklasse, men det blev afslag - givet i 1936.

De opnåede fremskridt hilstes med velvilje i fagbladet, medens man i artikler i fagbladet fortsatte arbejdet på at støtte hovedbestyrelsen med løsning af de problemer, som stod tilbage. Kommentarerne til indførelse af tre ugers ferie efter 15 års anciennitet lød i korthed:

"Da vor organisation for år tilbage drøftede muligheden af at søge den årlige ferie forlænget og også enedes om at indsende andragende herom, var der næppe mange af medlemmerne, der troede på en løsning af dette spørgsmål inden for et overskueligt tidsrum. Nu er det imidlertid lykkedes organisationens ledende mænd ved forhandlinger med fængselsdirektøren at gennemføre sagen i den udstrækning, som vort andragende lød på. Fængselsdirektørens velvære over for sit personale sammen med vore repræsentanters gode argumenter er her resulteret i tre ugers ferie for den del af personalet, der har 15 års anciennitet. Alle gode kræfter, der har været medvirkende her, fortjener tak for det smukke resultat, der er opnået".

Endelig 8 timersdag

I oktober 1935 forelå udkast til betænkning om forkortelse af arbejdstiden. Dens hovedpunkter var:

1. 10 timers normen ophæves, idet de pågældende tjenestemænd overførtes til 9 timersnormen.
2. Der overføres særlig effektive tjenester fra 9 timersnormen til 8 timersnormen.

Følgen af dette blev, at en række tjenester inden for statsbanerne, postvæsenet og fængselsvæsenet m.fl. overførtes til 8 timers norm. Reformen betød, at staten i alt måtte ansætte 5-600 perso-

ner, som dog ikke alle blev tjenestemænd, men der var under hensyn til den relativt store arbejdsløshed, som rådede på det tidspunkt, truffet aftale om, at langt over halvdelen af de nyansatte skulle være familieforsørgere.

Det havde været vanskeligt at komme så langt. Det oplystes i udvalget, at gennemførelse af en ren 8 timers arbejdsdag ville koste staten 33 mill. kr. Det beløb imponerer vel næppe nogen i dag. Men på den tid var det mange penge, og staten kunne ikke strække sig længere end til 1,75 mill. kr. Reformen skulle træde i kraft 1. april 1936.

For fængselsvæsenet betød nyordningen, at næsten alle fik 8 timers norm. 9 timers norm var dog fortsat gældende for avlsforvaltere, gartnere og portnere.

Der siges tak

Det var gode resultater, der var opnået i 1935. Ved nytårstid skrev "Fængselsfunktionæren" herom:

"Året 1935 har i modsætning til de nærmest foregående vist et meget venligt ansigt for den danske fængselsmand. Men det, der er opnået, er ikke kommet af sig selv. Vore ledende mænd har slidt i det, har ikke sparet hverken tid eller kræfter for at skabe de bedst mulige resultater, og de fortjener alle som en fuld tilslutning for deres virksomhed. Aldrig er foreningsarbejdet let, og skabes der ingen resultater, kan det hele forekomme både ledelsen og medlemmerne omsonst. Men så meget mere opmuntrende er det, når et år har påviseligt gode resultater, og dette tør vel nok siges om året 1935.

1937 bragte løntillæg for alle tjenestemand på mindst 96 kr. om året. Det var vel ikke fuld dækning for prisstigningerne, men det blev dog godtaget. Normeringsforslaget bragte ikke så få forfremmelser, og der blev taget skyldigt hensyn til ancienniteten. Det var ikke altid sket tidligere, og det havde hovedbestyrelsen jævnligt kritiseret.

Grunden til "dansk Fængselsforbund" graves ud

Og så blev grunden gravet til det nuværende "Dansk Fængselsforbund". Der skulle vel gå et par år, for målet blev nået, men det første møde om sagen blev dog holdt i Odense 14. december 1937. Det var Dansk Arrestforvarerforening, som indbød til forhandling. Arrestforvarerforeningens formand, arrestforvarer Stuhr, Næstved, redegjorde for hensigten med mødet. Det var foranlediget af arresthusenes overgang til staten, og arrestforvareren anbefalede, at samtlige fængselstjenestemænd i Danmark sluttede sig sammen i eet forbund til varetagelse af fælles interesser.

Det var hans tanke at få dannet et stort forbund omfattende alle - højt- og lavtlønnede, i by og på land. Fængselsbetjent A. Winkel, der naturligvis deltog i mødet, var dog ikke særlig positiv. Han forkastede tanken om at lave et stort fælles forbund og gik i stedet ind for et forslag om at danne to organisationer. Den ene omfattende embedsmændene, den anden funktionærklasserne. I øvrigt ville Winkel ikke tage endelig stilling til sagen. Han ville først have den drøftet "hjemme i foreningerne"

I marts 1938 viste en urafstemning, at forslaget om dannelse af en stor forening omfattende alle var forkastet. I en redegørelse for urafstemningen hed det, at betjentforeningerne ikke ønskede en sådan sammenslutning. Meddelelsen var underskrevet Oscar Petersen, der i 1937 afløste A. Winkel som formand.

I 1938 lykkedes det at opnå et tillæg på 72 kr., og det var lige stort for alle tjenestemænd.

Et hovedpunkt blev nu en reorganisation af "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter". Alle var klar over, at man måtte udvide rammerne, men der var tillige næsten enighed om, at det burde ske på grundlag af to foreninger. Een for funktionærer og een for embedsmand. Dette vedtoges i hovedbestyrelsen med 11 stemmer mod 1. Det viste sig dog meget vanskeligt at nå til enighed, og COI måtte flere gange tage "hånd om sagen" og hjælpe med til nyordningens gennemførelse. Det vakte ikke udelt tilfredshed. Der var en temmelig stor stemning for, at hvis der var nogen, der var interesseret i at komme ind i foreningen, måtte de indtræde på de betingelser, som hovedbestyrelsen fastsatte.

Endnu en gang skiftede foreningen formand. Oscar Petersen havde nedlagt sit hverv, og næstformanden H. Hansen, Vridsløselille, fungerede en kort periode. Derpå valgtes P. V. Hansen, Horsens, til formand. Ofte havde der været kamp om formandskabet, og stemmeforskellen mellem forskellige kandidater været ganske lille. Denne gang var der stemmelighed mellem P. V. Hansen og A. C. Nielsen, Sdr. Omme. Derfor måtte der lodtrækning til. Den faldt ud til fordel for P. V. Hansen.

25 års jubilæum

12. december 1938 fejrede "betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter" sit 25 års jubilæum. Det skete ved et ekstraordinært hovedbestyrelsesmøde i den daværende restaurant "Ritz" i Vesterport i København. Hovedbestyrelsesmødet var kun kortvarigt, for der var indbudt en række gæster til en festlig reception i dagens anledning. Blandt de fremmødte var justitsminister K. K. Steincke, fhv. justitsminister C. Th. Zahle, fængselsdirektør E. Kampmann, kontorcheferne H. Tøtens og V. Weibull, fængselsinspektørerne H. Klüver, K. Borgsmidt-Hansen og Aage Hertel, formanden for folketingets finansudvalg, folketingsmand Holger Larsen, formand for folketingets lønningsudvalg N. P. Nielsen, medlem af lønningsrådet, borgmester Bjerring, formanden for CØI-, landstingsmand Ch. Petersen, sekretær i COI, Chr. Vejre, formanden for "Foreningen af overordnede Tjenestemænd under Fængselsvæsenet", bogholder O. G. Møller samt en af medstifterne af den jubilerende forening, værkfører Rich. Iversen, Vridsløselille.

Ønske om centralskole

Formanden, fængselsbetjent P. V. Hansen, gennemgik i en tale ganske kort foreningens historie og bemærkede, at der i alt var 536 medlemmer.

Om den nye straffelov sagde formanden bl.a.:

"Ved den er fængselsarbejdet hævet op i et plan, hvor det hører hjemme, et plan, der bærer store muligheder i sig for en videre udvikling. Men her må staten træde hjælpende til, og hvis jeg i dag skulle fremsætte et jubilæumsønske, skulle det være det, at den højtærede justitsminister imøde-

kom betjentforeningens mangeårige ønske om en centralskole for fængselsbetjente, en skole, der i høj grad tiltrænges for at bibringe især vordende fængselsbetjente et vist minimum af kendskab til det arbejde, de formentlig skal vie hele deres liv.

Justitsminister K. K. Steincke svarede:

"Det er hensigten at få uddannelsesspørgsmålet løst for hele etaten, og det er mit håb, at der i en overskuelig fremtid, inden for passende økonomiske rammer, vil kunne nås en løsning, som tilfredsstillende såvel personale som ledelse".

Videre havde en lang række af gæsterne ordet for at hylde "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter" og bringe den tak for det arbejde, den havde udført. Også fra foreningens ledelse lød tak til gæsterne, fordi de på mange måder havde været foreningen behjælpelig med dens indsats for at gavne funktionærernes sag.

Om aftenen samledes hovedbestyrelsen med enkelte gæster til en middag. Så var jubilæet forbi, og man kunne gå til løsning af den næste store opgave: at reorganisere foreningen og danne "Dansk Fængselsforbund".

Dansk Fængselsforbund stiftes

14. august 1939 var en stor dag i organisationens historie. På denne dato sammensluttedes "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter" og "Fængselsfunktionærernes Organisation" i København. I fællesskab stiftedes "Dansk Fængselsforbund", den moderne organisation, som efter forskellige tilpasninger den dag i dag varetager fængselsfunktionærernes interesser i forholdet overfor etaten og de bevilgende myndigheder, og som ligeledes repræsenterer fængselspersonalet i COI og i LO, De Samvirkende Fagforbund".

Til den stiftende kongres mødte repræsentanter fra Horsens, København, kvindefængslet, Nyborg, Sdr. Omme, Vridsløse og håndværkerne. i alt 21 delegerede samt "Fængselsfunktionærens" redaktør.

Det var formanden for "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter", P. V. Hansen, som åbnede mødet og bød velkommen. Han manede til sammenhold, også med de øvrige arbejderorganisationer. Gode ønsker for den nye organisation blev straks fra mødets åbning udtalt af A. C. Petersen og M. A. Mørch. Sidstnævnte skulle blive forbundets første formand. Den første beslutning, der toges, var at indbyde A. C. Nielsen, som repræsenterede fængselsfunktionærerne i CO I's styrelse, til at deltage i kongressen.

Til dirigent valgtes værkbetjent H. Nielsen, Vridsløselille. Så var man klar til arbejdet, der begyndte med kortfattede beretninger om det, der hidtil var udført i henholdsvis København og provinsen. Så gik man til behandling af lovene. Der var gået et vældigt arbejde forud for at forene de interesser, som gjorde sig gældende dels i provinsen, dels i København. P. V. Hansen sagde ved forelæggelsen, at der på begge sider havde været vilje til at etablere en sammenslutning som en naturlig følge af loven om de kommunale fængsels og arresthuses overgang til staten. Forhandlingen varede nogle timer, og den sluttede med lovenes enstemmige vedtagelse.

En særlig tak blev rettet til A. C. Nielsen, fordi han havde været den drivende kraft i de hidtidige forhandlinger. Det var A. C. Petersen, som fremførte denne tak, og forsamlingen sluttede sig til den ved at rejse sig.

Knap så enige var man ved valgene. Som formand forelægges den hidtidige formand for "Betjentforeningen for Danmarks Straffeanstalter", P. V. Hansen, og den hidtidige formand for "Fængselsfunktionærernes Organisation", M. A. Mørch. Det blev til kampafstemning. M. A. Mørch valgtes med 11 stemmer, medens P. V. Hansen opnåede 10 stemmer.

Hovedbestyrelsen sammensattes derpå som følger:

M. A. Mørch, København, A. C. Petersen, Nyborg, P. V. Hansen, Horsens, H. Hansen, Vridsløselille, A. G. Helstrand, København, P. Rasmussen, Nyborg, og M. Lichtenstein, Sdr. Omme.

Ud af hovedbestyrelsen skulle næstformanden vælges. På ny var der kampafstemning. Denne gang mellem A. C. Petersen, H. Hansen og P. Rasmussen. Valgt blev A. C. Petersen med 12 stemmer, medens de to øvrige tilsammen kun opnåede 9 stemmer.

På ny fulgte en kampafstemning - denne gang om hovedkassererposten. M. Lichtenstein valgtes med 10 stemmer, medens P. V. Hansen og P. Rasmussen tilsammen måtte nøjes med 8 stemmer.

Af andre vigtige beslutninger på den stiftende kongres kan nævnes, at kontingentet sattes til 4 kr. hvert kvartal pr. medlem. Spørgsmålet om nordisk samarbejde toges op til drøftelse og samtidig rejstes spørgsmålet om udveksling af medlemmer på 3-4 måneders studieophold. Det ses, at man straks var inde på de store tanker - men der skulle gå nogle år, før det lykkedes at realisere planerne om udvekslingsrejser. Først skulle verden gennem en krig, og selv om Danmark klarede sig lempeligere, end så mange andre lande, betød den dog store omvæltninger, og at normal fremgang i organisationsarbejdet blev afbrudt.

Krig og besættelse

Allerede for "Dansk Fængselsforbund" holdt sit første egentlige hovedbestyrelsesmøde, var krigen brudt ud, og godt et halvt år senere var Danmark besat af Hitlers tropper.

Det er ikke stedet her at beskrive besættelseshistorie. Dette er gjort andre steder. På den anden side betød besættelsen og verdenskrigen så meget for fængselsfunktionærerne, at det er nødvendigt at komme ind på mere specielle forhold i denne forbindelse.

Forud for krigen havde COI taget et arbejde op for at få tjenestemandsløven revideret. Dette standsedes ganske automatisk. Regeringen omdannedes. K. K. Steincke havde forladt justitsministerposten nogen tid før krigen, og i hans sted var udnævnt Unmack Larsen, der straks efter besættelsen afløstes af Harald Petersen, som heller ikke kom til at fungere så farlig længe, men efterfulgtes af Thune Jacobsen.

Det var klart for enhver, at besættelsen måtte betyde afbræk på mange måder. Pristalsreguleringen, der sikrede lønningerne så nogenlunde, blev ophævet, arbejdsfordeling blev indført på det private arbejdsmarked, en tid betales en særlig lønskat, priskontrollen svigtede totalt, men det må vist føjes til, at den havde en nærmest umulig opgave. Alt hvad tyskerne købte eller rekvirerede

her i landet, blev skrevet på den såkaldte clearingkonto, og et halvt år efter besættelsen havde Danmark allerede 350 millioner kr. til gode hos tyskerne. Det blev meget værre.

"Dansk Fængselsforbund" og COI gjorde, hvad der var muligt for at opretholde lønningerne bedst muligt. Det lykkedes ikke. Arbejderne på det private arbejdsmarked måtte f. eks. ved en enkelt lejlighed nøjes med godt 40 pct. dækning for en alvorlig prisstigning. Det var klart, at tjenestemændene ikke kunne gøre sig håb om stort mere. Det fik de heller ikke. Hjemmenes økonomi udhulede mere og mere. Dertil kom, at uniformerne blev af en ringere kvalitet og at der blev længere imellem, at de enkelte uniformsdele udleveredes. Men hvad skulle man gøre? Det var klart for enhver, at staten ikke havde mulighed for at opfylde normerne. Der var i lange perioder simpelthen ikke stof at få.

I august 1943 havde forholdene udviklet sig sådan, at regeringen ophørte at fungere, og vi fik et styre af departementschefer. Folketinget var valgt i 1943. Det holdt ikke møder.

For tjenestemændene var det en alvorlig sag, at landets lovlige regering ophørte med at fungere. Men inden den trådte tilbage, fremsatte den følgende udtalelse med særlig adresse til tjenestemændene:

"I denne for vort land så alvorlige time ønsker vi på ny at opfordre befolkningen til at udvise ro og besindighed. Særlig er det os magtpåliggende at udtale, at vi forventer, at alle statens tjenestemand i den forhåbentlig korte tid, undtagelsestilstanden vil vare, forbliver på deres post og under deres ansvar som tjenestemænd fortsætter deres gerning til bedste for land og folk, således at det søges undgået, at der opstår gnidninger mellem statens organer og de tyske autoriteter, der i kraft af krigens love og den erklærede undtagelsestilstand midlertidig har en særlig myndighed at udøve".

Tjenestemændene blev på deres poster. Men de undlod ikke derfor at arbejde for bedring af deres økonomiske forhold. I første omgang blev der givet afslag på løntillæg, men så tog COI fat på at søge de særlige ydelser forbedret. Det lykkedes da også at få en bedre fridagsordning.

Efter en lang række tjenestemandsmøder landet over, på hvilke der i nogle tilfælde rejstes meget store krav overfor staten, forbedredes stillingen noget - men så kom september 1944. Da arresterede tyskerne så mange medlemmer af politiet og grænsegendarmernes korps, som de kunne få fat på, og deporterede dem til koncentrationslejre i Tyskland - og en protest fra de fire centralorganisationer hjalp intet.

I mellemtiden var den illegale modstandsbevægelse vokset, og den var for alvor begyndt at genere de tyske tropper. I denne modstandsbevægelse fandtes også fængselsfunktionærer. Men i øvrigt fulgte fængselspersonalet parolen fra regeringen, inden den trådte tilbage. De blev i videst muligt omfang på deres poster for længst at sikre mod, at tyskerne overtog bevogtningen af de fængslede. Naturligvis var det kun i begrænset omfang muligt at gennemføre dette, men fra beretninger om besættelsen ved man, at fængselsfunktionærer, når mulighed var til stede, hjalp politiske fanger til flugt, så de ikke blev overført til tyske koncentrationslejre.

Men dette er besættelseshistorie, som ikke skal skrives her. Vi vender os igen til de mere interne problemer for det nydannede "Dansk Fængselsforbund".

I oktober 1939 dannede opsynspersonalet ved psykopatanstalterne ved Herstedvester deres egen afdeling, og den blev omgående optaget i forbundet.

"Dansk Fængselsforbund" holdt et tredages hovedbestyrelses- møde i maj 1940, og trods besættelsen kort forinden gik hovedbestyrelsen frejdigt til forhandlinger i fængselsdirektoratet. Medlemmernes interesser skulle naturligvis varetages uden hensyn til det hitlerske overgreb mod Danmark. 23. maj 1940 førtes forhandlinger i direktoratet med en dagsorden på ikke mindre end 14 punkter, og i august samme år var der en ny forhandling omfattende 10 punkter. Ekstraordinært møde holdtes i september 1940 også med 10 punkter på dagsordenen. Det var egentlig en trist beretning, formanden kunne aflægge. Den kunne næsten samles i tre ord: Afslag på afslag. Det var, hvad man havde fået ud af den megen aktivitet. Men det slog ikke modet ned. Det arbejde, der skulle gøres, blev gjort.

I maj 1940 meddelte forbundsformanden, M. A. Mørch, at han ikke kunne fortsatte som formand, fordi han var blevet arrestforvarer i Sæby. A. C. Petersen var fungerende formand - han var jo valgt næstformand - men han ønskede trods mange opfordringer ikke at lade sig vælge til formand. I stedet foreslog han A. C. Nielsen, der repræsenterede forbundet i styrelsen for COI, og som redigerede "Fængselsfunktionæren". A. C. Nielsen blev derefter af hovedbestyrelsen konstitueret som forbundsformand.

På det ordinære hovedbestyrelsesmøde i maj 1941 kunne A. C. Nielsen konstatere, at "der ikke i løbet af året havde været megen fremgang, men mest skuffelser".

LO på dagsordenen

Forbundsformandens nytårsbetragtninger i januar 1942 var pessimistiske. Året, der var gået, havde ikke bragt noget godt, og det tegnede heller ikke særlig godt for 1942. Dog var der et lyspunkt. Han regnede med at få opfyldt ønsket om oprettelse af en centralskole og konstaterede, at fængselstjenestemændenes uddannelse hidtil havde været under al kritik.

I marts 1942 døde fængselsdirektør Erik Pontoppidan Kampmann, og kontorchef H. Tetens konstitueredes.

I "Fængselsfunktionæren" dukkede en artikel op om "De samvirkende Fagforbund og vi". Den omhandlede optagelse i arbejdernes faglige landsorganisation, hvoraf flere af de største Tjenestemandorganisationer allerede var medlemmer, vi nævner "Dansk Jernbaneforbund" og "Dansk Postforbund". " Nu ønskede ledelsen for "Dansk Fængselsforbund" også at få forbundet optaget. Derfor begyndte man så småt at arbejde for denne tankes gennemførelse. Fængselsfunktionærernes organisation i København var i forvejen medlem som enkeltstående organisation. Det rigtige ville naturligvis være, at hele forbundet blev indmeldt. Der gik nogen tid med forberedelserne, men de kronedes med held, da tiden var inde.

A. C. Petersen formand

Imidlertid skulle der ske endnu et skifte på pladsen som forbundsformand, inden ønsket om optagelse gik i opfyldelse - dog uden at disse ting havde forbindelse med hinanden. Forbundsformanden, inspektionsbetjent A. C. Nielsen, Sdr. Omme, konstitueredes i 1942 som arrestforvarer i Frederikshavn og ønskede derfor at trække sig tilbage. Næstformanden, A. C. Petersen, Nyborg, overtog ledelsen af forbundet.

På hovedbestyrelsesmøder i juni 1942 kunne forbundsformanden om fængselsvæsenets central-skole sige, at den var blevet et lyspunkt for standen. "Det er" sagde han "et meget gammelt ønske, man endelig har opfyldt. Det er muligt, at der er visse ting, som bør søges ændret og udbygget. Jeg har lige overværet den afsluttende eksamen og fik det indtryk, at det i hvert fald er den rigtige mand, man har valgt til skolens forstander, og man skylder inspektør Cai Jensen tak for den grund, han har lagt, og den måde, som skolen ledes på".

På grund af forholdene var der pålagt personalet et stærkt forøget arbejde - men der var også givet afslag på en henvendelse om et særligt honorar i den anledning. På Hovedbestyrelsesmødet oplystes, at der i Vestre Fængsel i 1941 havde været en til- og afgang på omkring 9000 fanger, og alene på et enkelt døgn havde man måttet modtage 174 fanger.

Grunden lægges til etatsudvalget

Trods krigstiden skete der noget positivt indenfor fængsels- væsenets rammer - om end dog ikke særlig hvad angår forbedring af personalets kår. Men ledelsen havde evne til at se frem i tiden. Den forstod, at der måtte et nærmere samarbejde til mellem de enkelte organisationer, for at man fuldt ud kunne udnytte de muligheder, som til enhver tid var til stede. Derfor drøftede et ekstraordinært hovedbestyrelsesmøde i september 1942 nogle forestående forhandlinger med "Foreningen for overordnede Tjenestemænd" og "Dansk Arrestforvarerforening" om sammenslutning af de tre organisationer. Det var ikke lykkedes forud for dannelsen af "Dansk Fængselsforbund". Nu var man klar til at gøre et nyt forsøg. Den første forhandling mellem de tre organisationer holdtes 16. september 1942. Det foreløbige resultat blev nedsættelse af et udvalg på ni medlemmer - tre fra hver forening. Formand blev A. C. Petersen. Dermed var grundlaget skabt for det senere etatsudvalg. Det har i adskillige situationer vist sig særdeles nyttigt, om end samarbejdet ikke førte til, at de tre organisationer sammensluttedes.

I november 1942 blev udskrevet en urafstemning blandt medlemmerne af "Foreningen af overordnede Tjenestemænd". Det hed, at ni-mands udvalget fandt det uheldigt, at de forskellige personalekategorier stod delt i to eller flere foreninger, og derfor foresloges oprettet et forbund med fire grupper omfattende henholdsvis kontorphersonale, arrestforvarere, opsynspersonale og værkpersonale. Afstemningen viste, at der var 46 for sammenslutning og 59 imod. Der kom altså ikke noget øjeblikkeligt resultat ud af bestræbelserne, men ni-mands udvalget besluttede, at det ville bestå.

Derimod skete der noget for så vidt angår arrestbetjentenes organisationsforhold i provinsen. Med forbundets billigelse dannede de en selvstændig afdeling under "Dansk Fængselsforbund", hvorved de opnåede at få et mandat i hovedbestyrelsen.

Ind i "LO"

Sådan var i korte træk den første periode af "Dansk Fængselsforbunds historie forløbet, da der indkaldtes til kongres i maj 1943 i København.

Kongressen talte en række gæster, hvoraf nogle dog alene deltog i åbningen.

Formanden oplyste, at medens forbundet ved stiftelsen havde 549 medlemmer, var der nu ved kongressen på grund af den stærke personaleforøgelse ca. 1100 medlemmer. Han kom ind på besættelsestidens særlige vanskeligheder, som tidligere er omtalt i denne redegørelse, og derudover nævnte formanden, at reservebetjentene på grund af overarbejde ofte lå oppe på 35 tjenestedage om måneden, og at "fridage af dem derfor næsten kun kendtes af navn.

Om "Fængselsvæsenets Centralskole" sagde formanden, at en udbygning af den var stærkt påkrævet, og at man måtte tilstræbe, at kursustiden sattes op til 6 måneder, samtidig med at kravene til eleverne skærpedes betydeligt, så man kunne få den bedst mulige stab af funktionærer. Han mente, at personalet havde dokumenteret vilje til at påtage sig de byrder, som uddannelsen nødvendiggjorde. Spørgsmålet om forfremmelses- kurser rejste formanden også. Altid så han fremad mod de opgaver, som skulle løses, selv om det ikke kunne ske øjeblikkeligt. Det skadede ikke, at spørgsmålet var nævnt.

A. C. Petersen valgtes ved kampafstemning til forbundsformand - i hvilken stilling han som nævnt var konstitueret, da A. C. Nielsen trak sig tilbage.

Den sidste vigtige beslutning, kongressen tog, var at udsende forslag om indmeldelse i LO "De samvirkende Fagforbund" til urafstemning. Forslaget var stillet af Horsens afdeling, og A. C. Petersen anbefalede det kraftigt. Med 27 stemmer mod 0 vedtoges det at foranstalte urafstemning.

Resultatet forelå i efteråret 1943. Det viste, at 556 havde stemt for optagelse i LO, 215 havde stemt imod, medens 105 havde stemt blankt.

"Ribbet for alt"

Det har været nævnt, at det var småt med imødekommenhed hos de bevilgende myndigheder. Dog lykkedes det "Dansk Fængselsforbund" i 1943 at skaffe personalet ved arresthusene og Københavns fængsler et honorar på 150 kr. pr. mand i anledning af den stærkt forøgede tjenestebyrde. Det hilstes med tilfredshed, at noget var nået, men personalet på landets øvrige fængsler drøftede naturligvis, om deres arbejdsforhold var så afvigende fra arresthusenes og Københavns fængsler, at det var rimeligt, at de intet fik.

Gik noget således godt og noget tåleligt, så blev vilkårene dog stadig forværret. Mange af de unge husker i dag intet om tilstandene under krigen. Lad ét citat fra den ledende artikel i "Fængselsfunktionæren" for januar 1944 tale sit eget tydelige sprog:

"Året, som nu er gået, har for fængselsfolk som for landets tjenestemand som helhed været præget af økonomisk overbelastning, en overbelastning, der til tider har kunnet få den mest optimistisk indstillede til at fortvivle. Stigende priser på livsfornødenheder i forbindelse med en fortsat uddragelse af at opfylde tjenestemandslovens bestemmelser om reguleringstillæggets udbetaling har bevirket, at landets tjenestemandshjem nu står ribbet for alt - selv troen på retfærdigheden er hos mange gået fløjten. Dette i forbindelse med et stadig stigende krav til arbejdsydelsen har bevirket, at det nu står enhver tjenestemand klart, at udtrykket "samfundssind" er noget, som ikke lader sig definere, men at man fortolker dette ord vidt forskelligt, hvad enten man er tjenestemand eller tjener underhold til sig og sine på anden måde, og at udtrykket om, at vi alle er i samme båd, skal forstås derhen, at båden er inddelt i forskellige pladser.

Og det skulle endda blive værre endnu.

Etatsudvalget nedsættes

Det har lige været nævnt, at det ni-mandsudvalg, der skulle søge at samle de tre organisationer i een, besluttede, at det ville bestå i fremtiden. På et møde i udvalget i november 1943 oprettedes et etatsudvalg. Det hed derom i "Fængselsfunktionæren" for januar 1944:

"Det har flere gange været drøftet, om man ikke inden for fængselsvæsenet burde nedsætte et snævert udvalg bestående af repræsentanter for alle lejre af fængselsvæsenets tjenestemand til varetagelse af alle spørgsmål af fælles interesse, såsom lønningsrevision, uniformsspørgsmål, stillingsbetegnelse og meget andet.

Der har fra alle sider været givet udtryk for ønskeligheden af et sådant udvalg, og på initiativ af "Dansk Arrestforvarerforening" og "Dansk Fængselsforbund" er der nu udpeget repræsentanter til dette udvalg.

Udvalget afholdt mandag den 15. november konstituerende møde i København. Mødt var fra "Dansk Fængsels- og Arrestforening" formanden, bogholder H. Horsnæs, København, arrestforvarer H. O. Stuhr, Odense, og overbetjent C. Abstrup, København, fra "Dansk Fængselsforbund" formanden, værkfører A. C. Petersen, Nyborg, fængselsbetjent William Nielsen, København, og inspektionsbetjent M. Lichtenstein, Odense, og som udvalgets sekretær, "Fængselsfunktionæren"s redaktør, inspektionsbetjent P. Vissing Kjeldsen, Vridsløselille.

Udvalget konstituerede sig med formanden for "Dansk Fængselsforbund", værkfører A. C. Petersen, som formand og formanden for "Dansk Fængsels- og Arrestforening", bogholder Horsnæs, som næstformand.

Dermed var grunden lagt til et udmærket samarbejde i etatsudvalget gennem årene lige siden. Forud var som alt nævnt gået et vist samarbejde gennem det såkaldte ni-mandsudvalg. Organisationernes ledere var ikke fremmede for hinanden.

Første formandsmøde

En anden vigtig nydannelse kom i 1944, da "Dansk Fængselsforbund" i København holdt sit første formandsmøde. Forbundsformanden redegjorde for det udførte arbejde og omtalte det fremtidige. Mødet sluttede med vedtagelse af en udtalelse, hvori det hed:

"Formandsmødet godkender den af forbundsformanden aflagte beretning og udtaler under hensyntagen til de herskende forhold, sin tilfredshed med de opnåede resultater, samt tilsiger forbundsledelsen sin ubetingede støtte og medvirken til videreførelse af forbundsarbejdet efter de af hovedbestyrelsen på mødet skitserede linier".

Trods uro i samfundet, trods små resultater var der altså ikke vaklen blandt forbundets tillidsmand. Det var nok værd at konstatere - ikke mindst på det tidspunkt.

Lønrevision forberedes

Samtidig dukkede planer op om revision af tjenestemandsløven. Alle vidste, at det var nødvendigt at afvente normale forhold, før en sådan revision kunne gennemføres, men det skadede ikke at forberede ændringen. Derfor toges sagen op, og på hovedbestyrelsesmøder i marts 1944 pointerede forbundsformanden, at den væsentligste opgave måtte være at få bundklassen op i et plan, der lå væsentligt over det daværende. Hertil fik han fuld tilslutning. På et efterfølgende hovedbestyrelsesmøde i maj 1944 rettedes en henvendelse til COI i overensstemmelse hermed.

Danmark frit

Man forstår, at sindene var lettet, da endelig befrielsens time slog. Vi har citeret en del. Endnu et citat vil være berettiget i forbindelse med de "onde år". Det hed i "Fængselsfunktionæren, da befrielsen var en kendsgerning:

"Danmark er igen dansk - det er igen dag i Danmark - det er atter værd at leve".

"Vor første tanke i disse befrielsens dage skal gælde de mange landsmænd, der ofrede livet i den aktive kamp mod vor fælles fjende, og de tusinder af gode danske mænd og kvinder, der i år eller måneder har måttet friste skæbnen i fjendens vold, hensat i rædselskabinetter, koncentrationslejre eller fængsler.

"Først og fremmest gælder det nu om at genskabe danske retstilstande. Ro og ordnede forhold må bringes til veje, så befolkningen igen efter års retsløshed kan føle sig trygge ved retssikkerheden. Sindene er mærkede af bitre ydmygelser, og svære krænkelser er ætset ind i sindene. Men det er ikke hævn, den danske befolkning tørster efter - det er straf, hård straf, men retfærdig straf over alle landsforrædere og stikkere.

Linien er klar. Man ønskede hård, men retfærdig straf. I samme nummer af fagbladet hilstes Niels Busch Jensen velkommen som justitsminister i befrielsesregeringen.

På hovedbestyrelsesmøder i juni 1945 mindedes formanden de kolleger, som satte livet til under den tyske overmagt, nemlig fængselsbetjent Mogens Top, København, fængselsbetjent Poul Mølgård, København, fængselsbetjent Finn Brandrup, Vridsløselille, fængselsbetjent Svend Holm, Nyborg, og fængselsbetjent Sv. Aage Poulsen, Vridsløselille.

Samtidig rettede formanden en tak til de medlemmer, som i Horserød og Frøslev havde gjort en indsats for at hjælpe landsmænd, der var i tysk fangenskab, og mindede samtidig om den risiko disse tjenestemand havde løbet, en risiko, der gav sig udslag i, at flere havde måttet gå i tysk fangenskab eller gå "under jorden".

Hovedbestyrelsen sluttede sig til disse formandsord. Og så gik den over til det praktiske arbejde. Det skulle jo også gøres. Det vedtoges snarest at afholde en ekstra kongres, og med hensyn til reservepersonalets organisationsforhold vedtoges en ordning, som kom til at løbe en del år. Sagen var, at befrielsen medførte oprettelse af en del straffelejre for landssvigere, og det betød antagelse af et stort reservemandskab. På et vist tidspunkt var man oppe på ikke mindre end omkring 4500

reservebetjente. De kunne ikke nær alle gøre sig håb om at blive tjenestemænd. Ønskede det vel heller ikke alle. Men foreløbig var de ansat ved fængselsvæsenet og skulle have deres interesser varetaget gennem "Dansk Fængselsforbund", men på den anden side ikke have mulighed for at dominere og måske træffe afgørelser, der ud i fremtiden kunne blive mindre heldige for det personale, som fortsat skulle arbejde ved fængselsvæsenet. Derfor deltes forbundet op i to grupper. I gruppe A optoges alle Tjenestemænd og aspiranter. I gruppe B reservebetjentene. De sidste havde kun stemmeret i sager, som udelukkende vedrørte reservepersonalet.

Ordningen gav anledning til en del klager i tidens løb, men forbundsledelsen havde uden tvivl set rigtigt, og den forstod at knytte den fornødne kontakt til reservebetjentene og lytte til deres ønsker. De fik adgang til gennem repræsentanter at deltage i de forhandlinger i direktoratet, som angik reservepersonalets forhold.

På samme hovedbestyrelsesmøde nedsattes en æresret, som skulle tage sig af kollegiale klager mod tjenestemand for udansk optræden under besættelsen. Staten oprettede en særlig tjenestemandsdømmestol.

Og så var forbundet klar til næste kongres.

Befrielseskongres

Kongressen holdtes 21. og 22. august 1945 i Arbejdernes Forsamlingshus i Rømersgade i København. Som ved den foregående kongres var en række gæster til stede og for første gang var tilidsmændene for reservepersonalet med - dog som gæster. Deres repræsentanter havde adgang til at deltage i forhandlinger i hovedbestyrelsen og i direktoratet. Åbningstalen var præget af den nylig genvundne frihed og af mindeord over dræbte kolleger og gode ønsker for de kolleger, som lige var vendt hjem fra nazistiske koncentrationslejre.

Det praktiske arbejde skulle imidlertid også gøres, og allerede i åbningstalen, medens gæsterne var til stede, pegede formanden på uniformsproblemerne.

"Vel har der været stofmangel, sagde han, men ikke i det omfang, man har påberåbt sig. Jeg er mere tilbøjelig til at tro, der i højere grad har været mangel på god vilje til at foretage noget effektivt for at forebygge de nuværende katastrofale tilstande".

En udtalelse vedtoges, hvori stilledes krav om højere lønninger, at forbundet repræsenteres på funktionærmøderne, at der oprettes et forfremmelsesråd, at forbundet bliver medbestemmende angående centralskolen, at feriereglementet ændres, at der gennemføres fire ugers ferie for alle fængselstjenestemænd, og at alle reservebetjente antaget før 1. juni 1943 straks fast-ansættes. Blandt endnu en række krav var, at udrensningen af danske tjenestemand skulle finde sted uden hensyn til personsanseelse.

En skuffelse

Tiden efter kongressen var i høj grad præget af forventningerne til den kommende lønrevision, og det var et krav, som rejstes gang på gang, at fængselspersonalet skulle lønnes på lige fod med andre tjenestemænd under justitsministeriet. Det var især politiet, man havde i kikkerten.

Forholdsvis hurtigt oprettedes et skoleudvalg vedrørende fængselsvæsenets betjentskole, og forbundet fik som ønsket sæde i dette udvalg. På hovedbestyrelsesmødet i december 1945 besluttedes det, at formanden kunne indlede samarbejde med de øvrige nordiske fængselsorganisationer. Vi skal senere vende tilbage til dette nordiske samarbejde. Her er blot noteret, at beslutningen toges i befrielsesåret.

Nævnes skal det også, at man i samme forbindelse drøftede mulighederne for, at det "menige" fængselspersonale kunne få lejlighed til at studere fængselsvæsen i andre lande.

Spændingen om lønningsloven udløstes i marts 1946, da COI holdt møde med samtlige formænd for de tilsluttede organisationer. Formanden for COI, U. Petersen, erklærede, at fordringerne betød fra 588 kr. til 1272 kr. om året for de tjenestemandsgupper, som stod tilknyttet COI. Resultatet af forhandlingen på formandsmødet blev en betinget tilslutning til lovrevisionen. På et formandsmøde i "Dansk Fængselsforbund" var der end ikke betinget tilslutning. Der fremsattes følgende udtalelse fra mødet:

"Idet hovedbestyrelsen tager den af formanden aflagte redegørelse vedrørende resultatet af lønningskommissionens arbejde til efterretning, udtaler mødet sin anerkendelse af det af forbundsformanden udførte arbejde, men udtaler samtidig sin utilfredshed med, at det ikke har været muligt at opnå højere grundløn for fængselsbetjente - og pålægger hovedbestyrelsen med alle til rådighed stående midler fortsat at arbejde på en tilfredsstillende aflønning af fængselsbetjentene".

Bag ordene lå, at det ikke var lykkedes at hæve fængselsbetjentene op på samme lønklasse som politiet. God støtte til forbundet i folketinget, hvor den socialdemokratiske folketingsmand Svend Høm fra Nyborg gik stærkt ind for den bedre placering af fængselsvæsenet. Men uden held. Forliget var en kendsgerning, og finansminister Thorkild Kristensen fik det gennemført.

En begivenhed af stor betydning indtraf i september 1946, da fængselsdirektoratet for første gang afholdt kursus for ca. 70 fængselsfolk, hovedsagelig fra de nyoprettede lejre og lærere fra fængselsvæsenet. "Dansk Fængselsforbund" havde haft adgang til at udpege en del af kursusedtagerne. Kurset afholdtes på ungdomslejren "Audebo" og betegnedes som en succes, der burde gentages ved passende lejlighed. Det blev den.

Atter kongres

Kongressen i maj 1947 afholdtes på Den ny Forsamlingsbygning i Odense med deltagelse af mange gæster - også fra de øvrige nordiske lande. Problemerne på denne kongres var i stor udstrækning at ligne ved de foregående kongressers. Men var problemerne de samme, var der dog sket mange ændringer. Ikke, at man var nået til det fuldkomne. Det ses bl.a. deraf, at lønningsloven havde skuffet, men der var alligevel mange forbedringer, som man rigtig får øje på, når man sammenligner de enkelte kongresreferater. Således bemærkes, at formanden i sin beretning samtidig med at han kritiserede, at bundklasserne ikke var blevet hævet, pegede på, at en stor forøgelse af overbetjentsstillinger havde forbedret advancementsstillingene betydeligt. Sådan var det på

næsten alle områder. Man mærkede tydeligt resultatet af erfarne organisationsmænds virke. Kan man ikke komme igennem med kravene på den ene måde, er der ofte en anden vej, som fører mod målet.

Nye medlemsgrupper

Arbejdet med at sammenslutte "Dansk Fængselsforbund" med "Dansk Fængsels- og Arrestforening" optog igen sindene og tiden. Der fastsattes en ny afstemning blandt sidstnævnte forenings medlemmer i de daværende 5. og 9. lønklasser omfattende vagtmester- og værkførergrupperne. 26 stemte for overflytning til "Dansk Fængselsforbund", medens 61 stemte for at blive i "Dansk Fængsels- og Arrestforening". Med nogen ret pegedes i "Fængselsfunktionæren" på, at i alt 100 ansatte i de to grupper gik ind for "Dansk Fængselsforbund". Foruden de 26, som stemte for dette forbund, havde "Dansk Fængselsforbund" i forvejen 74 medlemmer i disse grupper.

Følgen af afstemningen blev en beslutning om, at det fremtidigt måtte stå tjenestemændene i disse to grupper frit, hvilken organisation de ville vælge. Efter nogen tid overgik forhandlingsretten til "Dansk Fængselsforbund", som snart havde det store medlemstal i grupperne. Overførelsen af forhandlingsretten skete endeligt i 1953.

Et andet problem, det i 1949 lykkedes at få ordning på, var reservebetjentspørgsmålet. Der kom en nyordning i oktober 1949, som sikrede reservepersonalet et mere varigt tilhørsforhold på tjenestemandslignende vilkår. Hovedbestyrelsen besluttede derfor at ophæve den tidligere omtalte B-ordning, hvorefter reservebetjentene i organisationsmæssig henseende ligestilledes med aspiranter. Dette gjaldt dog ikke ekstramedhjælperne.

I slutningen af 1949 afholdt forbundet et tillidsmandskursus på "Nyborg Strand", der berettiget betegnedes som en af årets store begivenheder. Det var første gang et sådant kursus afholdtes. Det blev ikke sidste gang.

Et andet vigtigt spørgsmål, som løstes i 1949, var overbetjentkursus på fængselsvæsenets betjentskole. Det første hold sluttede undervisningen 30. november 1949. Dermed var igen skabt noget nyt - og noget fremskridtsvenligt nyt.

Der havde tidligere været tale om forfremmelsesråd. En løsning på dette spørgsmål kom i begyndelsen af 1950, da der blev fastsat bestemmelser om personalenævn, hvortil kan indannes bedømmelser, som ansøgere finder urimelige. Dette nævn må ikke forveksles med bedømmelsesnævnet, som er medbestemmende ved nyansættelser. Dette sidste nævn havde en travl tid, og i 1950 gøres op, at nævnet har talt med 220 reservebetjente, hvoraf 60 blev indstillet til ansættelse.

På et hovedbestyrelsesmøde i november 1950 besluttedes at optage arrestmedhjælperne i "Dansk Fængselsforbund". Og så var man efter veludført arbejde og slet ikke få resultater klar til kongressen i 1951.

Tredje kongres

"Dansk Fængselsforbund"s tredje ordinære kongres holdtes i Horsens 8. og 9. maj 1951. Som sædvanlig var der mange gæster, men forbundsformand A. C. Petersen bemærkede dog i sin velkomst, at kun en eneste af de indbudte rigsdagsmænd var kommet til stede, "hvilket måske kunne tages som et udtryk for rigsdagens dårlige samvittighed over for fængselsvæsenet".

Af beretningen fremgik, at gratis kost var afskaffet i lejrene, hvilket formanden betegnede som en forringelse, at direktoratet havde støttet forbundet i ønsket om forhøjelse af nogle bestillingstillæg, men at finansministeriet havde givet afslag, at sovevagtordningerne var ved at brede sig, hvilket forbundet var gået imod, men uden at have fundet støtte i COI, fordi central- organisationen fandt ordningen tilfredsstillende, efter at betalingen for sovevagterne var hævet. Udvalget om forlænget ferie havde sluttet sit arbejde, men da man vidste, at den daværende regering under ledelse af venstremanden Erik Eriksen ikke ville give indrømmelser, var afgivelse af betænkning udskudt.

En enkelt god ting var der at aflægge beretning om. Tjenestetidsreglerne var ændret i 1949. Tjenestemændenes ønsker ville have kostet mellem 20 og 30 millioner kr. at gennemføre. Så langt kom man ikke, men staten stillede dog 5 millioner kr. til rådighed for revisionen. Det bestemtes, at fridagene normalt skulle være af mindst 40 timers varighed, der blev givet bedre regler for antallet af fridage og om betaling for mistede fridage og for overarbejde. Ligeledes skulle indføres weekend, hvor forholdene tillod det, og det bestemtes, at man ved fordeling af tjenesten i størst muligt omfang skal tage hensyn til personalets ønsker.

Efter kongressen, som enstemmigt genvalgte forbundsformand A. C. Petersen, var der på ny nok at gøre. Den ønskede udveksling af personalet mellem de nordiske lande kom på dagsordenen igen, og der afholdtes kurser i efterårets løb, så kongresbeslutninger og tjenestemandsvilkårene i øvrigt så rigtigt som muligt kunne blive forstået især af tillidsmændene.

Udvekslingen af personale mellem de nordiske lande lykkedes det at klare i forbindelse med et nordisk møde, som holdtes i Stockholm og hvori deltog de fire nordiske fængselschefer.

"Dansk Fængselsforbund" ønskede at få en repræsentant i "Dansk Forsorgsselskab" - og i øvrigt arbejdedes som vanligt med at få mest muligt ud af de årlige normeringslove.

Det rent faglige oplysningsarbejde bredte sig mere og mere i årene efter krigen. Dels på de kurser, som holdtes, dels gennem artikler i "Fængselsfunktionæren". Især skete dette sidste oplysningsarbejde på den måde, at foredrag holdt på kurser eller ved møder i afdelingerne ofte tryktes op i fagbladet. Derved blev det muligt for alle at stifte bekendtskab med så mange nye foreteelser i fængselsvæsenet og i fangebehandlingen. - "Fængselsfunktionæren" blev derfor udover at være et nyttigt bindeled mellem organisationens ledelse og medlemmerne i alle, "fagforeningsspørgsmål" tillige et værdifuldt redskab i det faglige oplysningsarbejdes tjeneste.

Krav om fastansættelse

Nogle efterveer fra krigstiden og årene lige derefter var der også at pleje. Et par citater fra "Fængselsfunktionæren" i 1952 vil vise dette. Det hed bl.a.:

"Fra 1. januar 1952 at regne har direktøren for fængselsvæsenet ansat 42 nye fængselsbetjent-aspiranter. De nye aspiranter er udtaget efter indstilling af bedømmelsesudvalget, der meget nøje har gennemgået den gruppe af honorarlønnede fængselsbetjente, der har bestået eksamen på fængselsvæsenets betjentskole, og som opfylder finansministeriets aldersbestemmelser. Efter den seneste aspirantudtagelse tæller gruppen af honorarlønnede fængselsbetjente nu ca. 400 i alt. For mange har det sikkert været en skuffelse, at de, på grund af det lille antal aspirantstillinger, der var til rådighed i forhold til de mange, der burde ansættes, ikke nåede at komme med i denne omgang".

"Man bør i denne forbindelse erindre sig, at gruppen - de honorarlønnede - er udgået af de 4 á 5000 mand reservefængselsbetjente og ekstramedhjælper, der blev antaget under krigen og umiddelbart derefter. Nu er der, som oplyst, kun ca. 400 honorarlønnede fængselsbetjente tilbage, hvoraf de fleste er antaget i årene 1945 og 1946".

Artiklen sluttede med krav om fastansættelse af alle honorarlønnede - eventuelt i flere tempi.

Tilbud om samarbejde

En aftale mellem staten og tjenestemændene indførte allerede i 1949 de såkaldte samarbejdsudvalg, som i nogen måde havde vundet hævd i de private erhverv. Der skete en tilpasning, så de svarede til statens og tjenestemændenes krav og ønsker. Så store var tilpasningsmulighederne, at aftalen om samarbejdsudvalg slet ikke blev brugt i fængselsetaten. Der var forud så småt kommet gang i de såkaldte personalemøder, og "Dansk Fængselsforbund" fandt, at det ville være meget nyttigt at udbygge disse møder frem for at gå til direkte samarbejdsudvalg.

Når forbundet var tilbageholdende overfor samarbejdsudvalg skyldtes det den indstilling, at arbejdet i fængslerne var - og er - af særlig karakter. Forbundsformanden gav udtryk for det i en artikel i fagbladet i maj 1952. Han skrev bl.a.:

"Det særlige arbejde, der udføres i fængslerne med at opdrage, vejlede og uddanne vanskelige og til dels afsporede med mennesker, kræver et langt videregående samarbejde end det, der kan finde sted inden for et samarbejdsudvalgs rammer".

"Ved at afholde personalemøder med inspektøren som leder, ville mange spørgsmål, der i dag skaber betydelige vanskeligheder, kunne klares. Disse møder kunne samtidig bidrage til at skabe den ånd og atmosfære, som nødvendigvis bør herske i et fængsel, hvor arbejdet gerne skulle få større betydning end blot at bevare et antal medborgere i et mere eller mindre åbent tremmebur i det antal år, som samfundet har tilmålt dem. Desværre synes dette i alt for høj grad at være tilfældet alt for mange steder. Der er selvfølgelig hæderlige undtagelser, men stort set er det ikke for meget sagt, at inspektørerne saboterer ethvert forsøg på at få et virkeligt frugtbringende samarbejde i gang ned personalet".

Et lille jubilæum

Et lille jubilæum indtraf i 1952. Det var ti år siden, etatsudvalget etableredes. På et møde i udvalget i 1952 drøftedes en lang række problemer i forbindelse med den lønningsrevision, som alle kunne se, måtte til. Der var optimisme med hensyn til ferieudvalgets arbejde, og formanden understrege-

de, at der i fængselsvæsenet burde gives en uges ekstra ferie på grund af det opslidende arbejde. Også spørgsmålet om personalets uddannelse spillede en stor rolle på dette møde. Aldrig forsømtes nogen mulighed for at give alle så gode uddannelsesbetingelser som overhovedet muligt.

En forbundsformand må varetage medlemmernes interesser på mange fronter. Det så man i slutningen af 1952, da formanden offentligt måtte gå i rette med daværende justitsminister Helga Pedersen. Justitsministeren havde i en radioudsendelse sagt, at fangebehandlingen ikke skulle bestemmes af løsladte fanger og utilfredse fængselsfunktionærer. Formanden fremsatte omgående nogle udtalelser til "Socialdemokraten" (det nuværende "Aktuelt"). I den anledning blev han kaldt til ministeren, hvor A. C. Petersen benyttede lejligheden til at tage skarp afstand fra, at den ansvarlige minister offentligt omtalte sit personale sammen med løsladte fanger. Hovedbestyrelsen udtalte sin anerkendelse af det svar, formanden havde givet Justitsministeren.

På samme møde i hovedbestyrelsen vedtoges det, at over- og vagtmestrene kunne danne landsammenslutning og dennes formand indtræde i hovedbestyrelsen.

Nyt ferieregulativ

I 1953 kom det nye ferieregulativ, der havde været forhandlet om så længe. Det fastslog som hovedprincip, at ferien skulle være på tre uger om året, og at ferien forlængedes til fire uger med det opnåede 53. leveår.

40 års jubilæum

Sport kan føre til meget. De små afdelinger indledte i sommeren 1950 et sportsligt samarbejde, og ret hurtigt fandt de ud af, at de måtte arbejde sammen også organisatorisk. Sagen var, at kun afdelinger med mindst 50 medlemmer kunne blive repræsenteret i hovedbestyrelsen. De små afdelinger dannede derfor "Fællesrepræsentationen for de små afdelinger", som fik en repræsentant i hovedbestyrelsen. Der var stor spænding omkring dette samarbejde. Men i en jubilæumshilsen i 1953, da "Dansk Fængselsforbund" fyldte 40 år, siges, at der var nået mange gode, resultater, og samarbejdet i hovedbestyrelsen var gået godt.

Forbundets 40 års jubilæum blev markeret med et formandsmøde, som konstaterede, at der var ca. 1700 medlemmer. - i øvrigt beskæftigede mødet sig med vanskelighederne ved at skaffe kvalificeret mandskab, fordi lønningerne var for små. Mødet sluttede med en frokost, hvori bl.a. deltog daværende finansminister Viggo Kampmann.

Forhandlinger om løn førtes i begyndelsen af 1954 med Viggo Kampmann. Formanden betegnede deres resultat som tilfredsstillende. At tjenestemandsløven efterhånden var helt uforståelig for de fleste og ønske om lovrevision fra i hvert fald en del af tjenestemandorganisationerne førte i 1954 til, at Kampmand nedsatte en kommission med den opgave at stille forslag om ændring af tjenestemandsløvgivningen.

For fængselspersonalets vedkommende skete forberedelserne til kommissionsarbejdet i nært samarbejde mellem de organisationer, som var tilknyttet etatsudvalget. Der skulle gå nogle år, før kommissionsarbejdet resulterede i en lønningsslov, som på mange punkter brød med hidtidig lovgivning.

Fjerde kongres

Dansk Fængselsforbund holdt sin fjerde ordinære kongres i Håndværkerforeningens lokaler i København i dagene 28. og 29. juni 1995.

Formanden fastslog straks i sin åbningstale, at det største problem for forbundet var at få fastansat alle de honorarlønnede fængselsbetjente, som blev antaget under og efter krigen. Der var 340 tilbage, som alle havde gennemgået fængselsvæsenets grundskole og som havde 8-10 års tjeneste bag sig, men som ikke kunne fastansattes på grund af aldersbestemmelserne. Det var, sagde formanden, ekstraordinære forhold, der indtrådte under krigen. Derfor må spørgsmålet også løses ekstraordinært ved dispensation fra aldersbestemmelserne. Så let gik det nu ikke, men efterhånden er problemerne stort set klaret. Formanden kritiserede den "uanstændig lave aflønning", man bød folk, der ønskede ansættelse ved fængselsvæsenet, og mente, at det var grunden til, at man havde så vanskeligt ved at få kvalificeret personale. Justitsministeren lovede i sin svartale fuld støtte til forbedring af lønningerne.

I sin beretning gennemgik formanden omhyggeligt det udførte arbejde og pegede på de resultater, der var opnået, herunder at der var oprettet 99 nye advancementsstillinger.

Det konstateredes, at forbundet ved denne kongres havde ca. 1800 medlemmer fordelt i 32 afdelinger - og forbundsmanden genvalgte med akklamation.

Det kan måske synes, at denne omtale af kongressen og dens forhandlinger er meget kortfattet. Det anføres derfor, at de fleste sager er omtalt i den rækkefølge, hvori de indtraf i kongresperioden - og at det af hensyn til pladsen er nødvendigt at begrænse dels antallet af sager, der omtales, dels den udførlighed, hvormed sagerne gennemgås. Forhåbentlig giver denne beretning alligevel et fornuftigt billede af forbundets virke gennem de første 50 år, i hvilke fængselsfunktionærerne har haft organisatorisk samarbejde.

Det var en indskudt bemærkning, der kunne være fremkommet hvor som helst. Man får tilgive forfatteren, at han følte trang til at komme med den netop nu. Det skete under indtrykket af det overvældende antal sager, som forbundet tog op netop i de år, der omtales her.

Lang række problemer

En kongres kan drøfte det udførte arbejde og godkende eller forkaste det. Den kan trække linier op for det fremtidige arbejde. Men resultaterne opnås mellem slagene - i organisationerne mellem kongresserne. Således også her. Problemerne stod uløste tilbage til hovedbestyrelsen og især forbundsformanden samt COI.

Akkurat som i jubilæumsåret førtes i 1955 en levende debat om pristalsreguleringens berettigelse. COI tog derfor initiativet til afholdelse af et stort offentligt møde i København i november 1955. Politikere fra alle partier inviteredes og blev opfordret til at udtale sig. Da det kom til stykket, viste det sig, at ingen af dem for alvor ville undsige pristalsreguleringen. Mødet var derfor særdeles nyttigt.

Lønforhandlingerne førtes videre til de angivne terminer, og organisationerne sørgede for, at tjenestemændene ikke fik mindre end arbejderne havde opnået ved deres forhandlinger med arbejdsgiverne.

Men så indtrådte en ny situation. Aldersrenten for det "almindelige" folk, der ikke var sikret pension, var for lille, og Socialdemokratiet satte ind for at få den forhøjet i form af folkepension. Det gav problemer for tjenestemændene. Oprindeligt var det meningen, at tjenestemændene helt skulle holdes uden for, men ved anden behandling i folketinget bestemtes det, at tjenestemændene skulle være med at betale. Det førte til protester fra tjenestemændenes organisationer - også fordi ingen havde talt med dem om sagen. Følgen blev, at COI protesterede og gav tilkende, at tjenestemændenes forhold måtte ordnes gennem lønningskommissionen. Aktionen lykkedes for så vidt, som det ved den afsluttende forhandling i folketinget blev understreget, at lønningskommissionen skulle bringe folkepensionen og tjenestemandspensionen i overensstemmelse med hinanden.

Det var store problemer, som drøftedes. Lad det være tilladt i en kort bemærkning at gøre opmærksom på, at et mindre, men nærværende problem, også behandledes samtidig. I maj 1956 lykkedes det at forbedre betalingen for sovevagterne. Nogle stærkt omdiskuterede jubilæumsgratuler indførtes også i 1956.

Og endnu en mindre ting: 10. juli 1956 flyttede "Dansk Fængselsforbund" fra kontorerne Nørrevoldgade 76 til Slotsgade I. Men forbundet forblev i Nyborg. ved flytningen opnåedes en væsentlig og nødvendig udvidelse af kontor- og arkiv- plads - og huslejen er stadig yderst billig. I hvert fald målt med den leje, der betales i København og andre af Danmarks større byer.

I 1956 lykkedes det som så ofte før at få ændret de "særlige ydelser". Dette skete normalt i takt med de almindelige lønreguleringer - men nu og da opnåedes særlige fordele gennem de "særlige ydelser", f. eks. forhøjelse af de beløb, der betales, når en fængselsfunktionær er på udgangstjeneste med en fange.

Et spørgsmål, som optog sindene en del midt i 50'erne, var nattjenestens varighed. Det normale var, at man havde nattjeneste en måned ad gangen. Ønsket var en uge ad gangen. I den anledning rettede forbundet henvendelse til "Almindelig dansk Lægeforening" og forespurgte, hvorledes man fra et lægeligt synspunkt måtte se på sagen. Svaret blev, at lægerne udtalte sig til fordel for en uges nattjeneste. Den skønnedes mindst skadelig for sundheden. Det varede nogle år, inden sagen blev endelig løst til forbundets tilfredshed. Resultatet blev, at man kunne ordne sig lokalt - og nu er det almindelige, at der skiftes hver uge. Også indførelse af weekend drøftedes. Dette spørgsmål klaredes også, så langt mulighederne tillod det, da tiden var inde.

Ny lønningslov

Og så var lønningskommissionen blevet færdig med sit arbejde. I den anledning indkaldtes til ekstraordinær kongres i Folkets Hus, Enghavevej i København, den 12. april 1958.

Lovforslaget blev forelagt de delegerede og A. C. Petersen gennemgik omhyggeligt det arbejde, som kommissionen havde udført. Resultatet af forhandlingerne blev, at kongressen enstemmigt gav sin tilslutning. Det afsnit, der tiltrak sig størst interesse, var naturligvis lønningerne. Forbundsledelsen havde i forbindelse med etatsudvalget, direktoratet og COI opnået væsentlige resultater. Fængselsbetjentgruppen fik således et løntillæg på ca. 1200 kr. mere end tilsvarende grupper i andre etater. En lang række andre fordele blev opnået - men dem kender alle tjenestemand i dag.

Enkelte minuser indeholdt forslaget dog også. Pensionsalderen sattes op fra 65 år til 67 år - det var det væsentligste minus, men tjenestemandorganisationerne erkendte klart, at folkepensionsalderen kunne man vanskeligt komme uden om.

Som allerede nævnt, sluttede kongressen enstemmigt op omkring den nye tjenestemandsløvs i erkendelse af, at forbedringerne for fængselsfunktionærerne var så store, at der kun var eet at gøre: Sige ja. Det skete ved navneoplysning.

Også på repræsentantskabsmødet i COI blev forslaget godt modtaget. Nogen utilfredshed rådede dog blandt lokomotivpersonalet og kriminalpolitiet. Resultatet blev, at nyordningen godkendtes med 93 stemmer mod 13. I Folketinget fik forslaget en god modtagelse, og det blev lov med virkning fra 1. april 1958.

Men det betød ikke, at organisationerne kunne puste ud i erkendelse af, at de havde gjort et godt stykke arbejde. Tvært imod nedsattes der udvalg, der skulle løse en række tilknyttede problemer. Et udvalg skulle arbejde med grænseaftaler mellem de enkelte organisationer. Resultatet blev, at man trods advancement bliver stående i samme organisation, når man ikke på grund af særlig uddannelse går over til tjeneste af helt anden beskaffenhed.

Ingen tjenestemand kunne have mere end 8 timers norm, men arbejderne i det private erhverv havde netop opnået 45 timers uge. Derfor kom tjenestetidsreglerne i udvalg. Det samme gjaldt spørgsmålet om den fremtid pristalsberegning af lønningerne. Under dette udvalgsarbejde lykkedes det først at forbedre de såkaldte emolumenter. Dernæst blev truffet en ordning for de gamle pensionister, hvis hovedtræk var, at den sandede pensionsydelse ikke blev nedsat for nogen. De øvrige problemer tog det længere tid at ordne.

Den bedste lønningslov

Igen kaldtes til kongres - denne gang i Folkets Hus i Århus i dagene 28. og 29. april 1959. Forbundsformand A. C. Petersen sagde i sin åbningstale, at revisionen af lønningsloven var sket på tilfredsstillende måde, selvom der var ting at rette. Især pegede han på placeringen af værkemestre i 7. lønningsklasse og ledende overbetjente, men formanden udtrykte samtidig bevidsthed om, at det på et senere tidspunkt ville lykkes at få ordnet disse spørgsmål. Han beklagede, at det ikke var lykkedes at få alle de honorarlønnede fastansatte, men var tilfreds med, at de dog i hvert fald fik samme løn som de fastansatte.

Vicefængselsdirektør Hye-Knudsen hilste fra direktoratet og erkendte, at man var kommet et godt stykke fremad, selvom ikke alle problemer var klaret. "Forbundet behøver sikkert ikke at nære ængstelse for at blive arbejdsløs foreløbig", føjede han til.

Vicedirektøren bemærkede, at det følte ganske naturligt, at det uniformerede personale deltog i drøftelserne om fangebehandlingen. Især efter at den mere individuelle fangebehandling var blevet en kendsgerning, var det nødvendigt, at alle var med i arbejdet.

Bemærkningerne om, at forbundet ikke behøver at blive arbejdsløs, lover måske ikke så godt for løsningen af de nævnte spørgsmål - men resten af talen var i hvert fald en tilslutning til de synspunkter, som er "Dansk Fængselsforbund"s.

I sin beretning hæftede forbundsformanden sig ved det fremskridt, der var nået ved fængselsbetjentenes automatiske advancement til overbetjente, og han bebudede et arbejde i forbindelse med de årlige normeringslove for at få klaret placeringen af de ledende overbetjente og værkemestrene. Om lønningsloven som helhed sagde formanden:

"Alt taget i betragtning må det erkendes, at det for fængselsvæsenets vedkommende er den bedste lønningslov, vi endnu har haft".

Formanden gennemgik den nye lønningslov i store træk og sagde bl. a. om forhandlingsretten:

"For at kunne udøve forhandlingsret er det en forudsætning, at den pågældende personaleorganisation er medlem af en centralorganisation. Forhandlingsretten er fremtidig tildelt de fire centralorganisationer, som derefter tildeler de under disse stående etatsorganisationer forhandlingsret med etatsstyrelsen og det ministerium, hvorunder de hører. Forhandlingsretten vil således komme til at omfatte hele det uniformerede personale - altså også arrestforvarere".

Som følge af den sidstnævnte bestemmelse vedtog kongressen en lovændring, så også arrestforvarere kan optages i "Dansk Fængselsforbund".

Endelig opgjorde formanden hen imod slutningen af sin beretning, at forbundet havde 1840 medlemmer fordelt i 32 afdelinger.

Arrestforvarerne slutter sig til

Følgen af de ændrede forhandlingsregler, som gav "Dansk Fængselsforbund" forhandlingsretten for arrestforvarere er, at arrestforvarere fremtidig ikke kan optages i organisationer tilknyttet COII, men skal forblive i forbundet under COI. Problemet blev hurtigt løst for de arrestforvarere, som var tilknyttet "Dansk Arrestforvarerforening". Denne indtrådte i "Dansk Fængselsforbund" fra oktober 1959. Dermed var hele det uniformerede personale ved fængselsvæsenet samlet i "Dansk Fængselsforbund".

Det havde knaget flere gange under sammenslutningsprocessen, ikke mindst, da forhandlingerne om forbundets dannelse blev ført mellem betjentforeningerne i provinsen og den københavnske organisation. Efter sammenslutningen gik det imidlertid udmærket - og den senere opslutning af forskellige mindre grupper skete uden skår i det gode forhold til andre organisationer.

Den følgende tids arbejde inden for forbundet blev især lagt i forberedelsen af de nye tjenesteregler - men der var også andre spørgsmål, som skulle tages op til løsning. Det blev gjort. Således var det nødvendigt at gå til forhandlinger med direktoratet, fordi flere afdelinger besvarede sig over, at der ikke blev ydet det påbudte tillæg på 25 pct. ved afspadsring af "skæve helligdage". En del forhandlinger førtes også gennem COI i forbindelse med ændring af reglerne for ydelse af folkepension.

Fremtidig kan også tjenestemand nyde godt af denne pension efter de til enhver tid gældende regler.

Nævnes bør, at centralorganisationerne og Danmarks Lærerforening i 1960 etablerede et nærmere samarbejde gennem et udvalg kaldet "Statstjenestemændenes og Lærernes Fællesudvalg".

Kortere arbejdstid - og løndiktat

I 1960 sluttede også arbejdet med ændring af tjenestetiden. Hovedreglen blev, at årsnormen med virkning fra 1. april 1961 nedsattes fra 208 timer til 195 timer eller den til enhver tid gældende arbejdstid i det frie erhverv.

Reglerne blev godkendt af et repræsentantskabsmøde i COI - og samme møde besluttede, at der burde optages nye lønforhandlinger med finansministeren. Blot ønskede man blot at få konstateret, hvor meget overenskomstforhandlingerne i 1960- 61 gav arbejderne i det private erhverv, og hvor stor den øvrige lønglidning havde været.

Tjenestemændene var til 1. oktober 1961 bundet af den tidligere aftale om løn, men de erkendte, at der var sket en så stor lønglidning på det private arbejdsmarked, at tjenestemændene var kommet bagud. Den daværende radikale finansminister, Kjeld Philip, erkendte også dette, og under en forhandling gik han ind på at overveje en tidligere udbetaling af det forventede løntillæg.

Dette sidste stod han ved - men lønforhandlingerne endte med et diktat, som blev modtaget med alt andet end tilfredshed af tjenestemændene.

Under forhandlingerne viste der sig stor forskel mellem tjenestemændenes krav og finansministerens tilbud. Efterhånden nærmede man sig noget til hinanden, og tjenestemændene erklærede at kunne acceptere 43 overenskomstportioner fra 1. januar 1961 og yderligere 6 portioner fra april 1962, hvis ministeren ønskede en 2-årig aftale. Det afviste ministeren. Han ønskede dog en 2-årig aftale, og med tilslutning af de bevilgende myndigheder dikterede finansministeren herefter, at der fra 1. april 1961 skulle ydes 40 overenskomstportioner, og at der ikke skulle ændres ved antallet for april 1963.

Der viste sig ingen mulighed for at få dette diktat, ændret. Dette hang bl.a. sammen med, at en del posttjenestemænd havde været i ulovlig strejke, og at tjenestemændene derfor stod meget svagt over for de bevilgende myndigheder. Strejken kom derfor også til at svie til de tjenestemænd, som havde holdt sig deres tjenestepligter efterrettelig.

Forbundet klarede et par problemer i forbindelse med lønglidningen. Således fik ekstramedhjælperne efter forhandling med direktoratet et tillæg på 30 øre i timen - og det lykkedes at skaffe arrestforvarerne et bestillingstillæg.

Det skal lige noteres, at visse oppositionskredses ønskedrømme om at skaffe tjenestemandsstillingerne for det ikke-overordnede personale mislykkedes. Det udvalg, der arbejdede med sagen, fastholdt ønskeligheden af at bevare tjenestemandsstillingen, og siden har der stort set været ro om den sag.

Et nyt uniformsreglement blev godkendt, og fra 1. april 1962 trådte det i kraft.

Diktatet mildnes

17. marts 1962 lykkedes det endelig at mildne løndiktatet. Der var i mellemtiden kommet en ny finansminister, socialdemokraten Hans R. Knudsen. Han erkendte, at der var noget urimeligt i det diktat, som var gennemtruffet, men han kunne ikke rette på antallet af overenskomstportioner. Ved forhandling blev der givet løntillæg på anden måde med virkning fra 1. april 1962. Stedstillægs-satserne blev sat op med indtil 408 kr., og der indførtes en ny sats på 240 kr., ligesom en række byer rykkede op. Dertil kom, at feriegodtgørelsen blev sat til een pct. af årslønnen, og fremtidig ydes fire ugers ferie efter det opnåede 50. leveår mod tidligere det 53. år. Endelig forhøjedes honorarer og bestillingstillæg.

Således var der i hvert fald i nogen måde rettet på "løndiktatet".

1963 - 50 års jubilæum

I 1963 kunne forbundet fejre 50 års jubilæum. Mange forberedelser var truffet. Et særnummer af "Fængselsfunktionæren", der beskrev forbundets historie og virke gennem de 50 år, skulle udsendes i forbindelse med forbundets kongres i maj 1963. Denne 6. kongres, der samtidig skulle markere jubilæet, afholdtes i Håndværkerforeningen i København 15.-16. maj.

Jubilæumsåret fik dog en trist start, idet forbundets formand gennem 20 år, værkfører A. C. Petersen, døde den 17. januar 1963, 65 år gammel. Sygdom havde på det seneste ramt A. C. Petersen, men alligevel kom hans død overraskende for forbundet og dets medlemmer. A. C. Petersen havde gennem næsten hele sin tid været tillidsmand og var medlem af forbundets hovedbestyrelse gennem mere end 25 år. Han var en af de drivende kræfter bag tanken om at samle hele personalet i et forbund, hvortil det første skridt blev taget i 1939 med forbundets nuværende struktur. Livet skal gå sin gang ~ og forbundets hovedbestyrelse samledes den 24. januar 1973 til ekstraordinært møde. Forbundets næstformand, Svend Laustsen, overtog formandshvervet, og Jens Kristensen, Horsens, blev næstformand. Begge skulle fungere frem til kongressen i maj måned.

I Nordisk Fængselsfunktionærers Union overtog Erik Pettersson, Sverige, hvervet som præsident.

Jubilæumskongressen blev overværet af mange gæster, fra styrelsen, de forskellige organisationer forbundet samarbejder med, samt de nordiske søsterorganisationer.

Kongressen behandlede og vedtog nogle mindre Ændringer af vedtægterne, bl.a. at formand, næstformand og kasserer skulle vælges med mindst 50 % af stemmerne i første omgang. Et forslag om udmeldelse af LO medførte megen debat. Da forslaget kom til afstemning, fik forslaget ingen stemmer - end ikke fra den afdeling, der havde fremsat forslaget. Ved valg af forbundsformand blev 4 bragt i forslag. Svend Laustsen blev valgt med overvejende flertal af stemmerne. Til posten som næstformand blev 3 bragt i forslag - Jens Kristensen, Horsens, blev valgt. Kasserer Th. Knudsen ønskede ikke genvalg, og i stedet valgtes Helge Ambøg, Århus. Som 1. og 2. vice-næstformand valgtes Folmer Thomsen, Herstedvester, og H. Østergaard Pedersen, København.

Efter kongressen kunne den nye forbundsledelse tage fat på problemerne. Et af de første var, at staten ønskede at afskaffe den gamle ordning med funktionærlæger. Ordningen faldt da også og nogle kompensationsordninger blev aftalt.

På det ordinære hovedbestyrelsesmøde besluttede man at nedsætte et bladudvalg, der kunne bistå forbundsformanden med udgivelsen af "Fængselsfunktionæren". til det første bladudvalg valgtes Bruno Christensen, Kragsskovhede, og E. M. Nielsen, Sdr. Omme. De forblev begge i udvalget gennem mange år, idet de først udtrådte i henholdsvis 1976 og 1971. Man måtte også overveje at flytte forbundskontoret fra Nyborg, og den 11. maj 1963 rykkede man ind i lokaler på Højmarksvej i Glostrup. Kontorets placering i København var en nødvendighed med den udvikling i mødeaktivitet og forhandlinger i direktoratet.

Folkepension - ATP

I 1961 nedsattes en kommission, der havde til opgave at undersøge spørgsmålet om overgang fra indtægtsbestemt folkepension til almindelig folkepension. Kommissionen skulde dog ikke behandle tjenestemændenes forhold i denne forbindelse, de ville blive behandlet særskilt. I 1963 blev der nedsat et udvalg med repræsentation fra centralorganisationerne, der skulle fremkomme med forslag til tjenestemændenes adgang til folkepension. Udvalget blev i 1965 færdig med sit arbejde og kunne præsentere sit forslag. Det blev til den ordning, der stort set kendes i dag. Et samordningsfradrag blev indført og tjenestemændene var dermed tilpasset i de sociale pensionslove.

Arbejdsmarkedets Tillægspension havde set dagens lys med virkning fra 1. april. Med en lovændring i maj 1965 blev der adgang til at optage lønmodtagere, der hidtil havde været udelukket. Tjenestemændene og dermed i pensionsmæssig henseende ligestillede, blev omfattet af ordningen. Der blev adgang til at blive tilsluttet A"l"P med tilbagevirkende kraft fra 1. april 1964.

Den 1. marts 1965 fratrådte direktøren for fængselsvæsenet, H. Tetens, efter 40 års ansættelse i direktoratet, heraf de seneste 22 år som direktør. Som ny direktør udnævntes P. M. Christensen.

Samtidig begyndte overvejelser om at nedlægge fængselsdirektoratet og henlægge det direkte under justitsministeriets departement. Afgørelsen om nedlæggelse var meget tæt på, men i sidste øjeblik blev et udvalg nedsat for at foretage nye undersøgelser. Som vi alle i dag er bekendt med blev det ikke til nedlæggelse.

En gammel tanke om, at forbundet skulle afholde nogle af sine hovedbestyrelsesmøder på anstalterne blev gennemført første gang den 16. og 17. februar 1966. Mødet blev holdt på Statsfængslet på Kragsskovhede og siden har forbundets hovedbestyrelse gjort det til en tradition at afholde det ordinære møde på et af kriminalforsorgens tjenestesteder. Årets lønforhandlinger blev afsluttet i enighed. Overenskomstportionernes antal blev forhøjet med 13 og den særlige feriegodtgørelse blev forhøjet fra 1 % til 1½ %. Arbejdstiden blev nedsat fra 45 til 44 timer ugentlig.

Loven om fuld folkepension til alle samt lov om arbejdsmarkedets tillægspension medførte, at regeringen fandt det nødvendigt at nedsætte en "tjenestemandskommission". Kommissionen skulle først finde løsninger på pensionsproblemerne. 3. maj 1966 blev kommissoriet ændret således, at løn- og normeringsforhold kunne behandles. Det var bl.a. den udhuling af tjenestemandsbegrebet, der havde fundet sted gennem de seneste år, der var årsag til kommissoriets ændring. Flere tjenestemand i de højere lønrammer opgav deres tjenestemandstillinger og blev overenskomstansatte med deraf følgende højere løn. Kommissionen fik 1 år til at færdiggøre sit arbejde.

I Nordisk Fængselsfunktionærers Union gik formanden, Erik Pettersson, Sverige, på pension. Som ny formand valgtes Jean Meyer, Sverige.

Strukturudvalg

Justitsministeriet nedsatte 30. september 1966 et udvalg, der fik til opgave at fremkomme med forslag til Ændringer i fængselspersonalets tjenstlige og personalemæssige forhold, herunder personalets uddannelse, som man finder hensigtsmæssig under hensyn til den stedfundne og forventede fremtidige udvikling indenfor fængselsvæsenet.

Det var blandt andet forbundets ønske om en ændret og forbedret uddannelse, der førte til, at udvalget blev nedsat. Staten havde dog også ønsker om en rationalisering af arbejdsgangen og pegede blandt andet på, at der ikke blev anvendt overkvalificeret arbejdskraft, akademisk uddannede eller tjenestemænd med anden højere uddannelse til arbejde, der lige så godt kunne udføres af andet personale. Udvalget kom, sammen med en række underudvalg, til at behandle mange tanker og ideer. Det var nok her grundlaget blev skabt for den udvikling man kom ind i i de efterfølgende år, hvor "Fængselsvæsenet" blev afløst af, "Kriminalforsorgen". Udvalget blev først nedlagt da "Det centrale samarbejdsudvalg" blev oprettet. Medens der således blev arbejdet med strukturen og tjenestemandskommissionen med forhandlingsret, løn og pension, afholdt forbundet sin 7. kongres i Fredericia den 27. og 28. april 1967. Debatten på kongressen var meget præget af arbejdet i tjenestemandskommissionen.

Resultatet kendte man ikke, men dog vidste man, at der var lagt op til at indføre et nyt lønsystem. Et af forbundets store ønsker var at få løst lønindplaceringen for de "ledende overbetjente". En række forslag var til behandling. En lovændring gav afdelinger med mere end 200 medlemmer ret til 2 hovedbestyrelsesmedlemmer. Tilhørsforholdet til LO var til drøftelse.

Med de mange nye tiltag i organisationsarbejdet var det nødvendigt at satse på en bedre tillidsmandsuddannelse. Kongressen vedtog derfor, at der årligt kunne anvendes kr. 24.000,- til formålet. Forbundets lommebog skulle fremover udleveres gratis til medlemmerne. Formanden, Svend Laustsen, genvalgte med akklamation, næstformand og kasserer blev ligeledes genvalgt.

Den 1. juni 1967 var der igen direktørskifte i direktoratet, hvor P. M. Christensen afgik og L. Nordskov Nielsen tiltrådte.

Demokrati på arbejdspladsen var fagforbundenes krav og omkring årsskiftet 67-68 kom tjenestemændenes minister, Ivar Nørgaard, i en tale ind på forholdet i staten. Han sagde bl.a., at det i dag er sådan, at statens styrelser i en række tilfælde slet ikke behøver at tage tjenestemændene med på råd. Det gælder eksempelvis i så vigtige spørgsmål som arbejdsledelse og oprettelse af avanceringsstillinger. Derfor må tjenestemandskommissionen bibringe forslag, der kan rette disse forhold.

I begyndelsen af 1968 kom tjenestemandskommissionen med sit udkast. Forbundet afholdt ekstraordinær kongres den 20. april om sagen. Debatten var hed og endte med, at forbundet forkastede forslagene med 9 ja, 55 nej, 1 blank. Den efterfølgende dag holdt CO I ekstraordinært repræsentantskabsmøde, hvor man enstemmigt sagde nej til forslagene til nye tjenestemandsløve.

Ud af LO

Forbundets hovedbestyrelse fandt, at medlemmernes utilfredshed med medlemskabet at LO nu måtte afprøves. Det blev derfor besluttet at lade afholde en afstemning blandt forbundets medlemmer i efteråret 1968. Det blev en afstemning, hvor forbundets medlemmer var meget aktive, 90,9 % afgav deres stemme. 63,06 % stemte for udmeldelse, men forbundets love foreskrev, at der skulle være 75 % for at en udmeldelse kunne ske. Ved en ekstraordinær kongres i marts 1969 blev forbundets love ændret således, at indmeldelse og udmeldelse af andre organisationer kan ske, når et flertal af medlemmerne har stemt herfor. En ny afstemning om tilhørsforholdet til LO kunne iværksættes og fandt sted i maj 1969. 70,65 % af medlemmerne stemte for udmeldelse. Et medlemskab, der havde varet siden 1943 blev bragt til ophør med udgangen af 1970.

Et nyt udkast fra tjenestemandskommissionen fremkom i foråret 1969 og forbundet måtte i marts 1969 igen holde ekstraordinær kongres, for at tage stilling til de foreliggende forslag. 32 stemte for og 30 imod forslaget. Dagen efter tiltrådte CO I og de øvrige centralorganisationer forslagene og loven fik virkning fra den 1. juli 1969 og er stadig gældende.

De første tillidsmandskurser efter retningslinier, som kongressen havde vedtaget, blev afholdt på gartnerskolen "Søhus" ved Odense. Senere blev andre kursussteder anvendt, men gennem de seneste mange år har "Ellested" kørelærercenter ved Nyborg været anvendt.

Demokrati på arbejdspladsen

Forbundets ønske om ændrede og tidssvarende samarbejdsregler blev der ofret mange kræfter på gennem 1968-69. Et udvalg under hovedbestyrelsen fremkom med et udkast til samarbejdsregler i fængselsvæsenet. Udkastet blev drøftet med direktoratet og førte i 1971 til oprettelse af "Institutionsråd", der virkede efter hensigten, indtil de blev afløst af egentlige samarbejdsudvalg.

I forbindelse med tjenestemandskommissionen fremkom stillingsbeskrivelse - arbejdsvurdering, som efter at være gennemarbejdet og gennemprøvet endelig fremstod som "Stillingsvurdering". Forbundet har fået en del af sine stillingsgrupper vurderet og resultatet må vel også betegnes som ganske tilfredsstillende.

Forbundets interne struktur var til debat og et udvalg blev da også nedsat. Der fremkom da også mange ideer og tanker. Det skulle dog vise sig, at der ikke var mange af disse ideer, som afdelingerne og senere forbundets kongres tog sig til.

I 1971 ændrede man dog således, at forbundet fik et "Forretningsudvalg", ligesom man fik en forbundssekretær. I årene efter har strukturen været drøftet flere gange. Udvalg har bearbejdet det, men det er kun blevet til nogle få Ændringer og strukturen i dag er stort set den samme som for 75 år siden, da man startede forbundet op.

De honorarlønnede overbetjente og værk mestre kunne den 1. april 1970 opnå tjenestemandssættelse og opnå pension. Dermed var et meget gammelt problem løst, som man havde kæmpet for lige siden efterkrigsårene.

8. kongres

Randers blev byen, hvor forbundet afholdt sin 8. ordinære kongres den 27.-28. april 1971. Justitsminister Thestrup var, sammen med en række indbudte gæster, tilstede ved kongressens åbning. Formanden, S. Laustsen, omtalte i sin beretning navnlig arbejdet i tjenestemandskommissionen, der havde medført, at forbundet havde afholdt 2 ekstraordinære kongresser. Den nye tjenestemandsløst havde bl.a. medført, at der indførtes et stedtillæg samt også adgangen til de honorarlønnes tjenestemandsansættelse. Forbundet havde også taget spørgsmålet om en lavere afgangsalder for fængselspersonalet op i drøftelse med direktoratet. Dette spørgsmål var allerede i 1967 blevet luftet og som bekendt skulle der gå adskillige år inden man fik en aftale i stand herom.

Kongressen behandlede en række forslag fra afdelingerne og hovedbestyrelsen. Der blev således vedtaget et forslag om, at forbundet søger sig indmeldt i F.T.F. Hovedbestyrelsen fik af kongressen en bemyndigelse til at kunne købe en ejendom eller lokalitet til forbundskontor, hvis det skulle blive nødvendigt.

I Forbundsformand 5. Laustsen blev genvalgt med akklamation. Til næstformand bragtes 5 i forslag. Jens Kristensen, Horsens, genvalgtes. Som forbundskasserer afgik Helge Ambøg, 5 blev bragt i forslag. E. M. Nielsen, Sdr. Omme, valgtes.

Kongressen besluttede at vælge en forbundssekretær. 3 blev bragt i forslag, Aage Jensen, Nyborg, valgtes som forbundets første sekretær.

I 1954 havde man fået en kriminallov for Grønland. Denne lov var afgørende forskellig fra den danske. Udviklingen i Grønland medførte dog, at der måtte bygges "Anstalten for Domfældte i Godthåb", som blev taget i brug i september 1967. Senere har der vist sig behov for udvidelser, ikke alene i Godthåb, men også andre steder. Mange danske fængselsfolk har i årenes løb forrettet tjeneste i kortere eller længere tid på Grønland. I dag er personalesammensætningen en god blanding af hjemmehørende og udlånte.

Den 1. august 1971 skiftede direktoratet igen direktør. L. Nordskov Nielsen afgik for at blive Folketings Ombudsmand og blev afløst af H. H. Brydenholt. Kongresbeslutningen om forbundets indmeldelse i F.T.F. blev sendt til urafstemning blandt medlemmerne i slutningen af året 1971. Afrafstemningen viste flertal for, at man søgte optagelse i F.T.F. Medlemskabet kom og forbundet var medlem af organisationen i en årrække.

Et udvalg under direktoratet, hvori forbundet var repræsenteret, havde gennem lang tid arbejdet med en ny uniform. Uniformen skulle være mere civilpræget og der skulle indføres et pointsystem, der medførte de faste leveringers afskaffelse. Udvalgets betænkning satsede på en ikrafttrædelse 1. april 1972, men først skulle medlemmerne tage stilling til den nye uniform ved en urafstemning. 86 % af medlemmerne afgav deres stemme og 62,9 % stemte "ja" til den nye uniform, som med mindre ændringer er den samme som anvendes i dag.

Nordisk Fængselsfunktionærers Union fik også i 1971 ny formand, idet Jean Meyer, Sverige, afgik og Svend Laustsen, Danmark, nyvalgtes. Aage Jensen blev ny sekretær og kasserer for Unionen. Skiftet skete i forbindelse med et kursus, som blev holdt på Sundbyholm slot ved Eskildstuna.

Den kriminalpolitiske debat

Den 1. januar 1972 kunne forbundsformand Svend Laustsen se tilbage på 25 års uafbrudt medlemskab af forbundets hovedbestyrelse. Dette sjældne jubilæum blev da også markeret af hovedbestyrelsen.

På det ordinære hovedbestyrelsesmøde i 1971 foreslog afdelingen i Herstedvester, at forbundet nedsatte et udvalg, der skulle fremkomme med et forslag til hovedbestyrelsen om forbundets holdning i den kriminalpolitiske debat. Debatoplægget fik en rimelig god modtagelse og viste, at forbundet og dets medlemmer også havde en mening i kriminaldebatten. Dette første kriminalpolitiske debatoplæg har i de efterfølgende år og senest i 1987 gennemgået Ændringer i takt med tiden, men grundholdningen er den samme, som blev lagt i oplægget i 1972.

Bedømmelses- og/eller forfremmelsesråd havde stået som et af forbundets mål. Der var da også drøftelser med direktoratet ved flere lejligheder, men man fandt, at først måtte institutionsrådene fungere, inden man tog det næste skridt. Med samarbejds-cirkulæret af 15. december 1971, var vejen banet til den næste - bedømmelses- og forfremmelsesnævn, og disse blev da også iværksat og har fungeret siden.

Nordisk Fængselsfunktionærers Union markerede på selve stiftelsesdagen den 18. juni Unionens 25 års jubilæum. Det skete på "Nyborg Strand" med et sekretariatsmøde, hvori også deltog en af stifterne, Ø. Engelbretsen, Norge, og den tidligere formand Jean Meyer, Sverige. Mødedeltagerne foretog en kransnedlæggelse på A. G. Petersens grav og mindedes Unionens første formand.

Farvel til fængselsvæsenet

Justitsminister K. Axel Nielsen fremsatte i efteråret 1972 lovforslag om, at fængselsvæsenet og Dansk Forsorgsselskab underlægges samme ledelse og samtidig ændrer navn til "Direktoratet for Kriminalforsorgen". I "Fængselsfunktionæren" skrev S. Laustsen: Vi kan kun hilse med tilfredshed, at fængselsdirektoratet nu bliver til Direktoratet for Kriminalforsorgen, og vi forventer, at denne udvikling vil fortsætte, så ordet fængsel helt forsvinder og erstattes med kriminalforsorg i stedet. Den forventning, som forbundet havde, kom ikke til at holde stik. Lovforslaget blev nok gennemført og man fik direktoratet omdøbt til "Kriminalforsorgen", men fængsel forsvandt ikke. Forbundet opfordrede til at fremsatte forslag til nye stillingsbetegnelser, men ideerne var sparsomme og fængselsbetjenten, statsfængslet og straf af fængsel blev bevaret, måske ikke bevidst - men måske en dag.

Forbundets kontorer i Glostrup var, med den udvikling, vi var inde i, utilstrækkelige, og man valgte derfor at flytte til Puggårdsgade i København, hvor der blev mere plads.

Uddannelse

Skal en fængselsbetjent være socialpædagog? Forbundet havde gennem mange år fremført tanker og ønsker om, at fængselspersonalet fik så god en uddannelse som mulig. Mange udvalg er i årenes løb fremkommet med ideer og gode forslag til en uddannelse og det medførte da også

Ændringer og mange forbedringer undervejs. Med en uddannelse, der er iværksat i 1988 er måske det ønskelige nået, men endnu mangler man at se resultatet. Debatten mellem forbundets medlemmer og i hovedbestyrelsen i de første år i 70'erne var, om man skulle gå ind for den socialpædagogiske uddannelse. Det blev til mange følelsesladede debatter, og da den endelig ophørte, var det nok ud fra det synspunkt, at det personale, der var ansat, ikke ville få en efteruddannelse af tilsvarende art som nyantagne og derved kunne se frem til kun at skulle se frem til kun at skulle være en art bevogtningspersonale.

To gange i 1973 måtte forbundet skifte næstformand. Jens Kristensen afgik efter 10 år på posten og blev afløst af H. Østergaard Petersen, men allerede den 1. oktober afgik Østergaard Petersen efter udnævnelse til arrestforvarer. Bent Brøndum Jensen overtog derefter næstformandsposten i resten af kongresperioden.

Forbundets 60 års jubilæum blev markeret ved et hovedbestyrelsesmøde på "Nimb" i København. På det politiske plan dukkede et nyt parti op, der stort set ville spare alt væk, som havde med offentlige (staten) virksomheder at gøre. Det var nok en forskrækkelse for landets øvrige politiske partier. Alle, uanset politisk farve, fik meget travlt med at fremsætte forslag til besparelser. I vor styrelse fik man også travlt med at kunne fremvise besparelser. Det kendte og måske berygtede "Lambækudvalg" blev nedsat i 1971 til at kulegrave hele vort system og især personaleforbrug. Udvalget afgav betænkning, som et formandsmøde i november 1973 blev præsenteret for. Det var ikke den store begejstring, der prægede mødet, men formændene var dog parate til at tage hjem og drøfte det med medlemmerne og tjenestestedet. Forbundets sigte med at gå ind i dette arbejde var at sikre, at en besparelse også måtte udløse en gevinst, der gav en bedre lønmæssig placering.

Svend Laustsen afgår - "æresmedlem"

,Forbundets 9. ordinære kongres afholdtes i Nyborg, hvor man siden har afholdt disse. Ved denne kongres var der også en række indbudte gæster, men man havde også indbudt de kongresdelegeredes damer/mænd til at overvære åbningen. En positiv nyskabelse, som man har holdt ved siden. Formanden s. Laustsen, sagde bl.a. i sin åbningstale:

Forbundet har i 1972 udsendt et debatoplæg, hvoraf man nu kunne konstatere, at flere af de punkter, der var deri, faktisk var blevet opfyldt eller gennemført. Der var ingen grund til at skjule, at personalet havde været udsat for megen kritik, bl.a. på folkemødet i Horsens. Dagspressen havde bragt mange kritiske artikler, bl.a. om liberaliseringen. Der er ingen tvivl om, at den linie, der er lagt vedrørende liberaliseringen, måtte og skulle fortsatte.

Kongressen behandlede en række forslag om ændring af vedtægterne. Til tillidsmandsuddannelse blev afsat kr. 100.000,- årligt.

Svend Laustsen ønskede ikke genvalg på formandsposten. 2 kandidater blev bragt i forslag - forbundssekretær Aage Jensen og næstformand B. Brøndum Jensen. Aage Jensen valgtes som ny forbundsformand med 49 stemmer. B. Brøndum Jensen opnåede 20 stemmer. Til næstformandsposten blev Knud Brandes, Kurt Hansen og B. Brøndum Jensen bragt i forslag. Knud Brandes valgtes som ny næstformand. Til ny forbundssekretær valgtes Eilif Petersen. Forbunds-kasserer E. M. Nilson genvalgtes. Ved kongressens afslutning var det den nye formand, der tog ordet og bl.a. udtalte: Forbundet må nu tage afsked med sin formand gennem 12 år, Svend Laustsen. Da forbundet har nydt godt af hans arbejdskraft gennem mange år, havde hovedbestyrelsen besluttet at

give ham det særlige forbundsemlen, som blev uddelt for første gang og samtidig udnævne Svend Laustsen som Æresmedlem af forbundet.

Enhedsfunktionær

Et nyt tjenestested var på vej - et nyt lukket fængsel i Ringe. Her prøvede man at planlægge en helt ny struktur for såvel de indsatte dagligdag, men også i personalesammensætningen. Det frembragte en ny stillingsbetegnelse "Enhedsfunktionær", men stillingen skulle også have et andet indhold, end man hidtil havde kendt. Bølgerne i forbundet gik til tider højt om disse nye stillinger og deres indhold. Alle var ikke lige begejstrede, men resultatet kender alle, og i de seneste år har man set en udvikling gå netop ad denne vej.

Da statsfængslet i Ringe var klar til brug og personalet var ansat, ja, så var en ny afdeling af forbundet også en realitet. På næsten samme tidspunkt havde personalet i Grønland også dannet en afdeling, der var blevet optaget i forbundet. I november 1975 ændrede Dansk Arrestforvarerforening, efter aftale med forbundet, sine love således, at økonomierne ved arresthusenes køkken kunne optages som medlemmer i forbundet.

På det lønmæssige område var den største ændring, at den procentvise dyrtidsregulering af lønnen var afskaffet, til stor glæde for mange og til megen harme fra andre. Til udligning af det manglende provenu indførtes så en "taktregulering" beregnet på baggrund af gennemsnitslønnen for arbejdere og funktionærer.

Den 1. april 1976 flyttede forbundet sine kontorer til den nuværende adresse i Lille Kirkestræde. Den gav igen mere plads - men udviklingen har jo ikke stået stille, og efter 12 år må det nok erkendes, at lokalerne nu igen er for små.

"Lambækudvalget"s" betænkning dannede jo grundlag for en stor strukturdebat i vor etat. I direktoratet skønnede man, at der ville blive brug for langt færre pladser i vore institutioner - 3000 - hvorfor man burde reducere institutionernes antal og personale tilsvarende. Forbundet gik, efter megen overvejelse, ind i disse forhandlinger mod, at der blev ydet forbundets medlemmer en rationaliseringsgevinst. Gevinsten blev udmøntet sammen med de øvrige organisationer i en klassificeringsaftale med Finansministeriet. Forbundets andel blev, sammen med et puljebeløb fra CO 1, på i alt 2,4 mill. kr., der blev fordelt med 1/3 den 1/10-75 - 1/4-76 og 1/10-76. Forretningsudvalget, hovedbestyrelsen og ikke mindst afdelingerne, havde mange drøftelser om, hvorledes man nu skulle anvende pengene.

Hovedbestanddelen af aftalen var, at overbetjente i Ir. 8 blev rykket til Ir. 9. Derudover skete der oprykninger for et antal værk mestre, vagt mestre, overvagt mestre og arrestforvarere. Desuden blev 50 stillinger som overbetjente ændret til vagt mestre i Ir. 13.

Konferencer

Tillidsmandsmøder, formandsmøder havde i mange år været anvendt som forum for drøftelser af store sager, som man ønskede en stillingtagen til i en kongresperiodes forløb. Disse møder blev afløst af konferencer og de har da også fortsat op gennem årene, og anvendes også i dag i forbundet. En sådan konference blev i 1976 afholdt på "Bønnerup Strand" i 4 dage. Dele af konferen-

cens beslutninger skulle senere vise sig at medføre svære dønninger i hele etaten. Den socialpædagogiske grunduddannelse var til debat, og den vejledende afstemning på konferencen viste, at 30 var for og 33 imod denne uddannelse. Der har ikke været langt fra, at uddannelsen eller rekrutteringen til stillingerne i dag kunne have været helt anderledes. Et nyt kriminalpolitisk debatoplæg var ligeledes en af konferencens opgaver at drøfte, og der blev da også vedtaget et nyt, som blev udsendt i begyndelsen af det nye år - 1977. Det var dette debatoplæg, som fik andre ansatte i etaten til at reagere, men også udenfor etaten blev der megen skrivende debat - for og imod - de holdninger, som forbundet havde gjort sig til talsmand for.

Direktoratet for Kriminalforsorgen fandt anledning til at afholde et "Nyborgmøde", dog afholdt på Vingstedcentret ved Vejle, for at afklare problemstillingen mellem organisationerne og direktoratet.

Selv om der til mødet var udsendt program med behandling af et antal vitale spørgsmål som oplæg til gruppearbejde under konferencen, var ingen i tvivl om, at den reelle grund var forbundets debatoplæg. Der blev afholdt gruppearbejde, men det blev plenumdebatten, hvor de 143 deltagere mødtes ansigt til ansigt, der blev helt afgørende. Kriminalforsorgsforeningen erklærede, at forbundets debatoplæg var utilbørligt og opfordrede forbundet til at trække sine udtalelser tilbage. Mange tog ordet i debatten, men drejede ind på andre emner. Forbundsformand Aage Jensen tog ordet i afslutningen af debatten og sagde:

Da forbundet i 1972 udsendte sit første debatoplæg, vakte det ringe interesse, nu er det blevet fornyet og alle falder over os. Der bliver ikke trukket et ord tilbage af oplægget. Vi kan være uenige, men det må være samarbejdet vi skal have udbygget, selv om vi har mange forskellige meninger.

Skifte i forbundsledelsen

Selv i økonomiske trængselstider er det dog lykkedes at skabe nye institutioner i etaten til afløsning af nogle gamle og forældede. Et nyt arresthus i Køge fik man, større og helt anderledes, end man tidligere havde kendt, og få år senere også i Vejle fik man arresthuset fornyet. Nye arbejdspladser, hvor forholdene for personalet blev forbedret. På Grønland var udviklingen for mere kapacitet fortsat, og man tog 2 nye anstalter i brug henholdsvis i Julianehåb og Egedesminde.

En ny overenskomst i 1977 gav en i enighed ændret taktreguleringsforslag, et pensionsgivende løntillæg på 3 % samt 25 mill. kr. til omklassificeringer. Det centrale samarbejdsudvalg drøftede nye stillingsbetegnelser, hvor forbundet tilsluttede sig et oplæg, der bl.a. frigjorde stillingsbetegnelsen "fængselsinspektør" og "arrestinspektør", der herefter kunne anvendes i forbundets forhandlingsområde for overvagt mestre og arrestforvarere. Oplægget blev dog aldrig ført ud i livet, og man kender i dag stadig de gængse stillingsbetegnelser.

Den 23. juli 1977 afgik forbundet s hovedkasserer E. M. Nielsen ved døden og blev efterfulgt af Jens Christian Smedegaard, som forbundet stadig har fornøjelse af at have siddende på pengekassen.

Omklassificeringen gav 114 værk mestre oprykning fra Ir. 8 til Ir. 9, 12 overbetjente ændret til værk mestre og 20 overbetjente til vagt mestre i Ir. 13, alle ved arresthusene, de sidste dog efter en stillingsvurdering.

"En formand går", skrev redaktøren af "Fængselsfunktionæren", da forbundets formand Aage Jensen meddelte hovedbestyrelsen, at han ønskede sig løst fra alle sine tillidsposter fra den 1. august 1978. Hovedbestyrelsen var enig om, at Knud Brandes overtog formandsposten i resten af kongresperioden og Leif Jørgensen, Horserød, overtog næstformandsposten tilsvarende.

Endnu en konference blev afholdt i Skive i december 1978. Et af konferencens store emner var forbundets fremtidige struktur. Debatten om dette emne skulle bl.a. danne grundlag for evt. ændringer, der kunne vedtages på forbundets kongres i 1979.

Det var især vagtmesterforeningen, man ønskede nedlagt, set i lyset af den tilgang, der i de seneste år havde været i denne stillingsgruppe p.g.a. omklassificering uden at de nye stillingsindehavere havde flyttet fra betjentforeningen til vagtmesterforeningen. Også arbejdsforholdene i afsoningsanstalterne var til debat. Den tiltagende indsmugling af narkotika med deraf stigende handel og vold mellem de indsatte. Forbundet krævede, at der skete en personaleudvidelse således, at der kunne opnås den fornødne kontrol med de indsatte og de utålelige forhold kunne bringes til ophør til gavn for både indsatte og personale. På forbundets 10. kongres i Nyborg 24.-26. oktober 1979 valgtes Søren Andersen, KF, til forbundsformand, og Knud Brandes til næstformand. Forbundssekretær Eilif Petersen afgik og i stedet valgtes Folmer Clausen, Ringe. Kassereren Jens Chr. Smedegaard, genvalgtes.

Samarbejdet brudt

I løbet af 1979 blev forholdene i Kriminalforsorgen så tilspidsede, at organisationerne afbrød samarbejdet med styrelsen.

Belægget var ikke, som skønnet i 1975-76, gået ned, men derimod steget. Det gav pladsproblemer med overbelæg overalt. Personalesituationen var håbløs, idet den var utilstrækkelig til det meget høje belæg. Samtidig steg ventelisterne for såvel fængsel- som hæfteafsonere. Direktoratets økonomi havde det heller ikke godt og man måtte indføre stramninger, der heller ikke gavnede forholdene.

Den 4. januar 1980 greb Justitsministeriets departement ind og meddelte organisationerne, at direktøren for kriminalforsorgen, H. H. Brydenscholt, afgik den 1.12.80, og F. Hellborn blev ny direktør. Departementet ville nedsætte en arbejdsgruppe med det formål at se på en forbedring af bevillingerne til forøget personale, bl.a. med henblik på at åbne mere kapacitet under kriminalforsorgen. På denne baggrund meddelte organisationerne, at man øjeblikkeligt ville genoptage samarbejdet. Det genoptagne samarbejde bevirkede, at der fremkom forslag til en ny struktur i direktoratets organisation, men også kendte "pakkøløsninger" så dagens lys. Kriminalforsorgens kapacitet skulle bringes op på 3.700 pladser med dertil hørende personale. En udvidelse med 400 afsoningspladser er en dyr fornøjelse og forbundets krav hertil var da også 160 stillinger i opsynspersonalet.

Efter megen en debat og arbejde i det nedsatte udvalg begyndte tingene at tage form. 400 afsoningspladser skulle findes og personalet skulle tilføres 148 stillinger i opsynet og 20 værk mestre. Nogle af de institutioner, der blev lukket i 1976 blev genåbnet. Amstrup som kvindefængsel, Fanø som hæfteafdeling og arresthuset i Maribo til fængselsafsoning m.v. Endvidere ønskede man et lavprisfængsel til hæfteafsonere og et sådant blev etableret ved leje hos forsvaret af "Skibsbyløj-

ren". Her blev indrettet en kapacitet til hæfteafsonere på godt 100 pladser. I slutningen af 1981 var "ventekøen" af afsonere steget til 12.000, hvilket ikke gjorde forholdene bedre.

Andre end styrelserne kan også gå med overvejelser om strukturændringer. Således var CO I i tiden fra 1980 til 1985 langt inde i overvejelse af at få dannet et mere slagkraftigt forbund. En opdeling i 5 sektioner, hvor forbundet bl.a. ville komme sammen med politiet, kriminalpolitiet og vagtmestrene under domstolene. Tanken var, at de nuværende forbund skulle bevare sin lokalstruktur, men på forbundsplan slås sammen i en fælles sekretariatsenhed. Tanken kunne ikke holde, da man endelig var tæt på og i 1985 henlagde man hele tanken.

Den første løsning om pladsproblemerne i kriminalforsorgen viste sig utilstrækkelig. En "pakkeløsning" 2 måtte til og blev tiltrådt af finansudvalget. Elementerne heri var benyttelsen af "Skibsbylejreren" i endnu en årrække, åbning af endnu et lavprisfængsel - som senere skulle blive Gribskov.

Personalemæssigt blev der afsat 75 stillinger til imødegåelse af vold og narko i fængslerne. 25 stillinger til afløsning under skole og kurser for nyantaget personale. Gribskov-fængslet medførte en ny afdeling i forbundet.

Nye tider

Centralorganisationen I gik i 1982 sammen med Telefonstanden og oprettede egen arbejdsløshedskasse. Statstjenestemændene fik dermed mulighed for optagelse i denne kasse med de fordele, der heraf følger.

Overenskomsten for perioden 1983-1985 blev indgået ved forlig. Det var ikke det bedste, der blev opnået, men i den givne situation med trussel om lovindgreb, måtte det tiltrædes. Udover selve lønjusteringen blev værkemestre i Ir. 13-14 og 17 rykket een lønramme. 60 fængselsbetjente blev oprykket til overbetjente i Ir. 9. Endvidere blev der afsat midler til omklassificering i forbindelse med stillingsvurdering af vagt- og overvagt- mestre ved anstalterne samt værkemestre i Ir. 13 til 24. I dag kender vi, hvad man fik ud af denne stillingsvurdering, der vel må betragtes som en forbedring af stillingernes lønmæssige placering. Forbundets 11. kongres den 26.-28. oktober 1983 var efter sin sædvanlige festlige åbning med mange gæster, arbejdsplads for de delegerede, hvor der skulle tages stilling i en lang række sager.

Vedtægterne blev ændret således, at en afdeling bestående af de ledende overvagtimestre, kunne optages. Samtidig udgår den nuværende vagtmesterforening. Tilhørsforholdet til F.T.F. blev drøftet og kongressen besluttede at bringe medlemskabet til ophør.

Søren Andersen genvalgtes som forbundsformand. Knud Brandes havde meddelt, at han ikke genopstillede og til ny næstformand valgtes Vagn Nedergaard, Møgelkær. Folmer Clausen ønskede heller ikke at genopstille og som ny forbundssekretær valgtes Mogens Glade, Vridsløselille. Forbundskasserer Jens Christian Smedegaard genvalgtes. Et nyt revideret kriminalpolitisk oplæg var blevet vedtaget på kongressen og kunne i begyndelsen af 1984 præsenteres for pressen og dermed for offentligheden.

Med en bemyndigelse fra kongressen kunne forbundet optage en ny afdeling - Foreningen af Vagtmestre under Domstolene - samt ifølge vedtægtsændringen - Overvagtimesterforeningen - på det ordinære hovedbestyrelsesmøde i maj 1984. Alle forbundets afdelinger havde endvidere fået sæde i hovedbestyrelsen, ligesom man havde haft fra den første start i 1913, men som blev be-

grænset i den meget store tilvækst, der var i efterkrigsårene. De demokratiske foreningsrettigheder var slået igennem.

Nyeste tid

Forbundets virke og hvad der i øvrigt er sket omkring dette i de allerseneste år er jo kendt af langt den overvejende del af forbundets medlemmer. Det er derfor ikke særlig interessant at beskrive disse år, ligesom det nok heller ikke vil være særlig læseværdigt. Mange ting er der dog sket, men ikke alt har fundet sin endelige afslutning.

En ny personaleuddannelse har vi fået - en AUF betænkning blev iværksat - et nyt fængsel i Jyderup blev etableret med deraf følgende en ny afdeling i forbundet. Andre af vore fængsler overvejer for tiden, hvorledes de skal/kan tilpasse sig til nye tanker og ideer.

I et jubilæumsår ville man sikkert gerne fra forbundets side have kunnet præsentere medlemmerne for nogle gaver, men de seneste år - og måske jubilæumsåret - stærkest står i besparelsernes tegn. Regering og folketing har et mål - rammebesparelser - og dem skal alle deltage i, uanset hvilken opgave man er sat til at varetage, som ansat i staten.

Et sikkerheds- og sundhedsarbejde er blevet iværksat, og når det har fundet sin rigtige form og virke, skal det nok vise sig at være gavnligt.

Personaleuddannelse kræver også plads og med etableringen af skolen i Odensegade og kursuscentret i Lunde, må de rette rammer være i orden i de næste mange år. Direktør F. Hellborn afgik i 1985 og roret blev overtaget af Anders Troldborg.

Efter 18 års ihærdigt arbejde lykkedes det, med god bistand fra CO 1, forbundet at få gennemført en lavere afgangsalder for hele det uniformerede personale. Med en tilpasning vil den pligtige afgangsalder i 1992 være 63 år. Et stort ønske blev imødekommet til forhåbentlig megen glæde for forbundets medlemmer.

Forbundets 12. ordinære kongres genvalgte forbundsledelsen, Søren Andersen, Vagn Nedergaard, Jens Christian Smedegaard og Mogens Glade.

I begyndelsen af dette år meddelte Søren Andersen, at han ønskede at afgang. Hovedbestyrelsen valgte p.g.a., at den overvejende del af kongresperioden endnu var tilbage, at indkalde til en ekstraordinær kongres. På denne, som blev afholdt den 12. april, blev Vagn Nedergaard valgt som forbundsformand og Bent Fogt Bakken, Herstedvester, som næstformand.

75 år er gået siden de "gamle kæmper" af fængselsfolk valgte vejen - at stå sammen. Dette sammenhold, først i Betjentforeningen ved Danmarks straffeanstalter og senere i "Dansk Fængselsforbund", har vist sig at være formålstjenligt. Mange gode forbedringer af løn- og arbejdsvilkår er opnået gennem årene, men ikke alt er nået.

"Dansk Fængselsforbund" vil, sammen med sine medlemmer, have meget at kæmpe for i sit faglige arbejde på vejen frem mod et 100 års jubilæum.

